Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 4. julija 1996 ☆ številka 31 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

PODRŽAVLJENJE SINDIKATOV

Miloš Pavlica: »Večina od 450.000 članov bi lahko izstopila iz ZSSS in vstopila v druge sindikate, če bi imeli občutek, da jih le-ti lahko bolje zastopajo.«

Prva obravnava zakona o skupnem upravljanju sindikalnega premoženja, kot so ga predlagali poslanci SDS, je pokazala, da je zrel za drugo obravnavo. Državni zbor je predlagatelje zadolžil, naj za drugo branje opredelijo velikost družbenega premoženja bivše Zveze sindikatov Slovenije, kriterije za lastninsko preoblikovanje in deleže posameznih sindikalnih organizacij. Sedanjim sindikalnim organizacijam pa je priporočil, naj v treh mesecih, do 10. avgusta(?), predlagateljem zakona posredujejo usklajene kriterije za lastninsko preoblikovanje lastnine bivše ZSS in določitev deleža posameznih sindikalnih organizacij. Da naj gre zakon v drugo branje, je glasovalo 26, proti pa 17 poslancev. Nasprotovalo je osem poslancev Združene liste, več poslancev LDS in posamezni poslanci drugih skupin. Izpis glasovanja kaže, da je predlaganemu zakonu organizirano in enotno nasprotovala le ZLSD, LDS je poslancem dovolila, da glasujejo po svoji presoji, vse stranke »slovenske pomladi« pa so podržavljenje sindikalnega premoženja odločno podprle.

Razprava je bila burna in zelo politična. Jože Pučnik je kot predlagatelj in v imenu SDS skušal izničiti delo bivših sindikatov, češ da so bili le podaljšana roka bivše partije. Pomagali so mu Metka Karner Lukač, Ivan Verzolak, Vitodrag Pukl, Alojzij Metelko, Drago Šiftar, Jožef Kopše, Žarko Pregelj in Miroslav Geržina. Med naspotniki zakona je izstopal zlasti Miloš Pavlica, pomagali pa so Miran Potrč, Janez Kocijančič, Jože Jagodnik, Breda Pečan, Ivan Sisinger in Janez Jug. Pomembnejše izražene misli bomo objavili v prihodnji številki.

SINDIKALNI ASPIRIN ZA ZDRAVSTVO

Na pobudo Braneta Mišiča, delegata ZSSS, skupščina Zavoda za zdravstveno varstvo ni sprejela predloga o zmanjšanju pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja

Obvestilo bralcem!

S to številko prehajamo na poletno shemo in obseg. Do konca avgusta bo Delavska enotnost imela le osem strani. Naročniki bodo prejemali tudi Panoramo.

Odgovorni urednik

RUDARJI SO PRAZNOVALI

Velenjski rudarji so svoj stanovski praznik 3. julij proslavili s »skokom čez kožo«. Kot nam je sporočila Diana Janežič, so v Velenju na ta način prvič praznovali že leta 1961. S praznikom se spominjajo pétdnevne gladovne stavke zasavskih rudarjev leta 1934.

V Velenju je čez kožo simbolično skočilo 60 novincev, v zlatih letih šaleškega rudarstva jih je bilo dvakrat toliko. Na ta način simbolično preskakujejo rudarski jašek. Koža spominja na stare rudarske običaje, ko so si rudarji z njo na zadnji plati pomagali pri spuščanju po drčah, ki so vodile v jamske hodnike. Tudi letošnji novinci: rudarji, tehniki, strojniki in elektrikarji so dobili botre, ki jim bodo svetovali pri delu in v življenjskih stiskah. Svojim šolajočim se naslednikom pa so predali ključ in rudarsko svetilko.

Zasavske rudnike zapirajo ali zmanjšujejo izkop. Za dan rudarjev so se vseeno množično zbrali na Kalu. Novih rudarjev je tam torej le za vzorec. Rudarjenje opuščajo tudi v Mežici, Idriji, Kanižarici in Črni pri Kamniku.

(F. K., slika S. B.)

sindikalni ZAUPNIK

KONČNO!

Po dveh letih mučnih pogajanj so naposled le podpisali kolektivni pogodbi za elektrogospodarstvo in premogovništvo

Najmanj 46.110 SIT!

Izhodiščne plače po splošni kolektivni pogodbi za »poletno« obdobje julij–september 1996

Po čem smo (pre)živeli?

Minimalni stroški tri- in štiričlanske slovenske družine v juniju

Še naprej samostojni

Domžalski sindikalisti so na svoji konferenci dokončno zavrnili vključitev v Območno organizacijo ZSSS Ljubljana in okolica

Sreda, 14⁰⁰

Tekstilna tovarna Tabor pred stečajem?

Po besedah predsednika sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije v Tekstilni tovarni Tabor **Jožeta Žmavca** so delavci izgubili upanje, da je tovarno še mogoče rešiti. Zato niso več pripravljeni delati zastonj, na stečaj bodo raje počakali na kolektivnem dopustu. Veliko delavcev si želi, da bi sodišče čimprej uvedlo stečaj, saj si lahko samo tako zagotovijo socialno varnost. Strah jih je, da se bo agonija podjetja nadaljevala še nekaj mesecev in da bodo v tem času brez plač in brez denarnih nadomestil. Vodstvo podjetja je delavcem sicer obljubilo, da bodo dobili akontacijo majske plače, vendar večina delavcev nima več upanja, da bodo v Tekstilni tovarni Tabor še kdaj dobili normalne plače.

Ali bo mogoče rešiti vsaj zdravo jedro tovarne, je v veliki meri odvisno od ocene vladne komisije, ki naj bi ji pomagala pri razreševanju trajno presežnih delavcev. Brez pomoči vlade in bank bo moralo z uvedbo stečaja na zavod za zaposlovanje verjetno vseh 420 delavcev.

T. K.

Presežne delavke Kvika terjajo odpravnino

Pred veleblagovnico Kvik v Mariboru se je danes zjutraj zbralo 54 odpuščenih delavk in delavcev tega podjetja, ki so bili pred časom odpuščeni kot trajno presežni.

Vodstvo Kvika je presežnim delavcem ob sprejemanju programa razreševanja trajno presežnih delavcev obljubilo, da bodo ob izplačilu zadnje plače dobili 80 odstotkov odpravnine v gotovini, 20 odstotkov pa v bonih. Vendar ob izplačilu zadnje plače odpuščeni odpravnine niso dobili. V Kviku je medtem prišlo še do zamenjave vodstva podjetja: Dušan Svilar, ki je zamenjal Štefana Jambrošiča, je razveljavil nekatere sklepe starega vodstva, saj jih zaradi pomanjkanja sredstev ni mogel uresničiti.

Odpuščeni delavci zahtevajo takojšnje izplačilo vsaj 50 odstotkov odpravnine v gotovini, 20 odstotkov pa v bonih. Preostalih 30 odstotkov pa terjajo v gotovini v naslednjih treh mesecih.

Po današnjem protestnem zboru je vodstvo odpuščenim delavcem ponudilo, da bi vsak mesec za odpravnine razdelili le toliko, kot podjetje prihrani, ker jih ni več v podjetju. V tem primeru bi delavci dobili vsak mesec od 10 do 15 odstotkov odpravnine, celotno odpravnino pa v osmih ali devetih mesecih.

Odpuščeni delavci grozijo, da se bodo, če vodstvo ne bo spoštovalo njihovih pravic, zatekli k radikalnejšim oblikam sindikalnega boja.

Med trajno presežne delavce v Kviku so bili uvrščeni zlasti tisti, ki so imeli možnost za samozaposlitev, za kar pa potrebujejo začetni kapital. Ker odpravnine niso dobili, je njihova socialna varnost resno ogrožena.

T. K.

PREJELI SMO

Sindikat včeraj, danes, jutri

Ob dnevu rudarjev

Lepi so spomini na letne konference sindikatov po raznih podjetjih, kjer sem bil zaposlen. Vsi smo bili nasmejani okoli miz.

Danes je vse drugače. Ni sproščenosti. Ni je zaradi ukrepov države – ki so nujni: če hočemo v Evropo, če poznamo besedo tržnost, če hočemo živeti v čistejšem okolju, tu je lastninjenje, podjetništvo, kapitalizem… Skupnih srečanj zaposlenih ni. Če so, so omejena na preproste ljudi ali skupine z višjo izobrazbo, vodilni kader. Tudi pri izletih je opazna nezainteresiranost, saj nekateri delovne spore prenašajo tudi na izlete, predvsem pa nižanje materialne in finančne ravni zaposlenih.

***Članstvo.** Opazni so različni pogledi na delo sindikata. Tisti ki so dosegli neko raven znanja in položaj, velikokrat le neprizadeto opazujejo namere tistih, ki bi želeli kaj več.*

***Pravna država**. Gledal in poslušal sem na TV Slovenija razpravo (četrtek, 13. junija) o pravni državi. V mnogih državah so današnji nivo pravnosti gradili več stoletij. Pogoj, da se ta doseže, je enakovreden odnos vodstva in delavcev. Če tega ni, je svoboda enih omejena. In če je tako, tudi ni volje do dela. In če ni dela oz. rezultatov dela, ni plačila. In temu sledi revščina, kriminal.*

Kako dolgo bo v Sloveniji trajala ta tranzicija, ko se iščemo, ne ve nihče. V tem trenutku imajo veliko prednost tisti, ki so že vešči potez, ki nudijo blaginjo.

***Delovanje sindikata**. Sindikat mora biti opozicija tako vladam kot vodilnim v podjetjih. Zaenkrat je to nemogoče doseži, ker ni enotnosti med sindikati. Položaj sindikata je sedaj odvisen od uspešnosti podjetja in od tradicije panoge.*

Na seminarjih nas opozarjajo, da moramo sindikalisti zelo paziti, kako delujemo, da se ne bomo zamerili niti vodstvu niti članstvu. To je lahko le teorija. Problem je rešljiv le tako, da kdo odgovarja zaradi njega. Pravnost države je zato pogoj, da se problem reši kmalu in pošteno.

Deset let in pol sem zaposlen pri Rudniku Senovo. Na prigovarjanje članov izvršnega odbora sindikata sem prevzel mesto predsednika. Kaj vse sem dobil v zakup, in mnoge probleme kot nerešljive, je jasno mnogim. Trdim, da je delo sindikata enako kot športna tekma. Če je vsem cilj doseči uspeh, bodo vsi člani ekipe delali v tej smeri. Če ni tako, tudi uspeha ni.

***Sindikat jutri.** Bil sem na mnogih sindikalnih seminarjih, posvetovanjih. Opazna je precejšnja nejevolja med sindikalisti. Nekateri, ki živijo le od sindikata, so nepripravljeni storiti korak proti državi, ker bi se jim ta korak negativno vrnil kot bumerang.*

Upam na ugodno razreševanje problemov ob zapiranju Rudnika Senovo. Veliko veliko korakov in hudih besed je bilo že storjenih in izrečenih v ta namen. Kot ugodno mislim na to, da bodo za vsakega delavca država, občina in vodstvo firme poskrbeli, da ne bo ostal brez dela ali finančnih sredstev, ki naj bi mu omogočila dostojno življenje.

Žal zaposleni nimamo več zaupanja v izrečene besede naših politikov. Tudi zato je toliko – po mnenju tistih, ki se trudimo – neupravičenega nezaupanja do sindikata. Veliko obljub sem v teh mesecih uspel doseči, ko je bilo potrebno te obljube realizirati, pa so postale naveden ništrc in borba se je začela znova. Skoraj zagotovo je sindikat nemočen tudi zato, ker je premalo izobraževanja. Ni dovolj, da gre na seminar le predsednik, izobraževati se mora čimveč članov. Potrebno bi bilo tudi več srečanj s sindikalisti drugih firm, ne samo s sindikalisti iste panoge. Izemnjava izkušenj lahko prihrani marsikatero grenko pilulo.

Želim, da bi do izkopane zadnje tone premoga v našem rudniku bolj zaupali drug drugemu. Želim, da s pripombami in predlogi sindikatu pomagate k boljšemu in uspešnejšemu delu.

Te pripombe naj bodo dobronamerne in kritika, konstruktivna, ne le posplošena in vsevprek. Več glav več ve! Proslava ob 200-letnici rudarjenja na Senovem bo, kljub temu da se rudnik zapira.

Ob dnevu rudarjev želim vsem dobro počutje v vseh okoljih, predvsem pa varno in stalno delo kjerkoli.

Srečno!

Alojz Šribar,
predsednik sindikata Rudnika Senovo

Prostest sindikatov Adrie Airways

– Glavnemu direktorju Petru Grašku
– Predsedniku nadzornega sveta Marku Ravniku

Sindikati, organizirani v Adrii Airways (v nadaljevanju sindikati), smo obravnavali vaše obvestilo o:

– ugotovitvi obstoja trajnega prenehanja potreb po delu delavcev Adrie Airways z dne 11. 6. 1996,

– sprejemu programa razreševanja presežnih delavcev, ki ga je dne 6. 6. 1996 sprejel nadzorni svet družbe.

Na predloženo gradivo podajamo sindikati naslednje pripombe oziroma ugotovitve:

1. Akt glavnega direktorja o ugotovitvi obstoja trajnega prenehanja potreb po delu delavcev Adrie Airways je pripravljen tako nestrokovno, da ne more biti podlaga za sprejem programa razreševanja presežnih delavcev.

Sindikati ga zato zavračamo in od glavnega direktorja zahtevamo, naj ga dopolni:

– z navedbo kategorij nepotrebnih delovnih mest, če gre za tehnološke, organizacijske ali strukturne razloge, in navedbo števila nepotrebnih delavcev v okviru teh kategorij, da bo sploh možna uporaba kriterijev za njihovo ugotavljanje;

– z analitično finančnim prikazom večje učinkovitosti podjetja oziroma pozitivnega finančnega učinka uvedenega postopka za ugotavljanje presežnih delavcev, če gre za organizacijske in ekonomske razloge.

2. Ob tem sindikati menimo, da za tako resen postopek, kot je postopek ugotavljanja presežnih delavcev, ni dovolj le strukturni prikaz preteklih gibanj glede števila letal in števila zaposlenih delavcev na določen datum, še manj pa posplošena navedba oziroma obrabljena fraza, da se zaradi zmanjšanja obsega posla in števila letal v floti iščejo možnosti za prilagajanje poslovanja potrebam slovenskega trga, ker so nastopile okoliščine, v katerih je onemogočeno poslovanje podjetja v nespremenjenem obsegu.

3. Sindikati ugotavljamo, da je nadzorni svet na svojih sejah dne 6. 6. 1996 in 12. 6. 1996 že sprejel program razreševanja presežnih delavcev, pri čemer je nezakonito ravnal, saj ni zagotovil sodelovanja sindikatov in sveta delavcev pri pripravi in sprejemu programa, tako da so izpolnjeni pogoji za izpodbijanje tega akta oziroma za sprožitev postopka pred arbitražno komisijo v skladu s 35. členom Zakona o delovnih razmerjih.

Ob tem sindikati ocenjujemo kot popolnoma neprimerno, moralno vprašljivo in nestrokovno obnašanje vodstva podjetja, ki je potencialnim kandidatom za presežne delavce s priporočeno pošto pošiljalo na dom obvestila o tem, da so uvrščeni na spisek presežnih delavcev, ko le–ta še ni imel pravnoformalne veljave.

Sindikati to dejanje, kakor tudi prej navedeno ignoriranje sveta delavcev in sindikatov ocenjujemo kot višek podcenjevanja, ki kaže na splošen odnos vodstva do zaposlenih.

Sindikati ugotavljamo, da takšen odnos vodstva kaže na temeljno nepoznavanje osnov poslovodenja, kakor tudi, da odnosi v podjetju v vseh letih obstoja podjetja še niso bili na tako nizki ravni kot sedaj. Sedanje vodstvo očitno nima osnovnega občutka, da gre v letalskem podjetju za občutljiv organizem, ki ne prenese nestrokovnih in poslovodno spornih odločitev, saj so v letalskem podjetju, bolj kot v tako imenovanih navadnih podjetjih, ljudje, ki ta posel opravljajo, eden pomembnejših faktorjev in ne le nepomembna številka na papirju. Nadaljevanje takšnega odnosa do zaposlenih pa lahko vodi le v katastrofo.

Glede na vse povedano sindikati pričakujemo, da bo vodstvo podjetja v skladu s postavljenimi zahtevami pripravilo strokovno sprejemljiv akt o ugotovitvi obstoja trajnega prenehanja potreb po delu delavcev, in da bo ob izpolnitvi tega pogoja skupaj s sindikati in svetom delavcev pripravilo ustrezen program razreševanja presežnih delavcev, predloženega pa preklicalo.

Če vodstvo ne bo sprejelo ustreznih odločitev in delovalo v skladu s postopkom, ki ga predvideva zakon, bodo sindikati zavrnili vse njegove odločitve in za dosego svojih ciljev uporabili ustrezna sredstva sindikalnega boja.

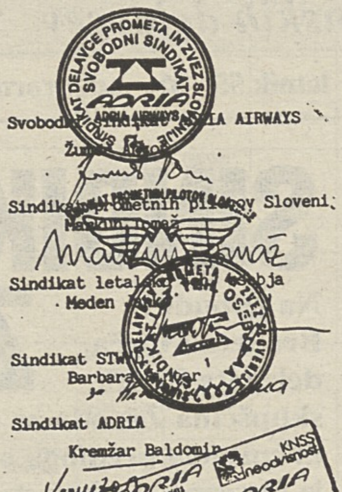

TIO Otiški Vrh – je molk zlato?

Delali smo, se pogajali in čakali plačo. Dočakali smo obvestilo o ponovni prestavitvi izplačila zaradi premalo prilivov, nelikvidnosti, blokade žiro računa, premalo sredstev, nezaupanja bank…

Šok, razočaranje, nemoč in obup. Plačilni dan, nekoč tako natančno petnajstega v mesecu, se prestavlja vedno dalj v neznano.

Izredno sejo izvršnega odbora sindikata, ki je že prej pripravljal enourno opozorilno stavko zaradi vse slabših razmer, je prekinilo neizpodbitno dejstvo – delavci stojijo.

Tovarno je zajela grozeča tišina. Prisotni sindikalisti so onemeli, samo molk in tišina.

Pomeni to začetek konca? Bodo zaman dolgi meseci odrekanja normalnim plačam, bo zaman vse trdo delo zaposlenih v skorajda nenormalnih pogojih?

Bomo sami s stavko izgubili še zadnje, česar se oklepamo – delo?

Smo podjetje s predvsem žensko delovno silo. Me smo v tem podjetju, za temi stroji pustile svoja mlada leta, del sebe, najboljše moči in idealizem!

V povprečju dosegamo zrela ženska leta – ne mlade ne stare!

Toda naša resnica je drugačna: smo premlade za upokojitev in prestare za novo zaposlitev.

Kruto dejstvo slovenske samostojne vsakdanjosti, naše generacije, ki se je odpovedovala in gradila tovarne, da bi v njih dočakala upokojitev, da bi jo dočakali tudi njeni potomci.

Potem ko so Veliki državniki postali to, kar so – zaradi našega zaupanja – smo dobili še velike kapitaliste, ki se postavljajo z našim premoženjem.

Slovenci se učimo novega sistema, medtem ko državniki kot za šalo delajo izpite iz demokracije – dokaz za to je približevanje EU in NATU – in kapitalizma – dokaz za to je proces lastninjenja –, mi mali ljudje pa padamo kot domine s svojih delovnih mest.

Kot da moramo razumeti kapitalsko logiko samo delavci.

Kaj pa naši – zaupanja vredni? – politiki, gospodarstveniki? Kako dolgo bodo še mešetarili z našim denarjem, si zatiskali ušesa in preizkušali potrpežljivost vse več brezposelnih, obubožanih in lačnih?

Danes je ta potrpežljivost načeta pri nas. Bomo postali ena tistih tovarn, za katere nima nihče več razumevanja, tudi sami zaposleni ne več?

Bomo nadaljevali dolgo verigo stečajev podjetij tekstilne panoge?

Bodo vsi naši protesti proti nerazumni politiki, vsa naša opozorila, vse naše prošnje… ostale pred zaprtimi vrati velikih?

Gospodje Kučan, Drnovšek, Rop, Dragonja… kaj boste brez nas v Evropi?

Zato naj bo ta naš protest, izražen z molkom, namenjen tudi vam.

Ema Žagar,
predsednica sveta delavcev TIO
Meta Lorenci,
predsednica sindikata TIO

Anketa dr. Janeza Novška

In tako se je zgodilo, da mi je danes moj prijatelj dr. Janez Novšek (v nadaljevanju, ker sva pač prijatelja, kar Janez ali Janezek) poslal krasno pisemce, v katerem me prosi za nekaj odgovorov na nekaj tehtnih vprašanj. Seveda naj vsaj ti odgovori uresničijo njegovo zgodbo o uspehu, še posebno zato, ker se zgodba o uspehu kar sama od sebe ne more in nekako noče zgoditi. Ne vem, zakaj tako, ampak z zgodbami je hudič: zgodijo se ali pa se tudi ne zgodijo… Ampak ker človek prijatelju ne sme ničesar odreči, mu bom pomagal odkriti, kako uspešen je bil in je še in kako uspešno nadaljuje, kar je začel njegov predhodnik sv. Peter–le. Odgovarjal bom direktno in zato prešel na »ti«.

1. Najprej hočeš vedeti, koliko bom star leta 2000. Madona, Janez, ali res ne znaš niti toliko več računati, da bi vedel, da bom star natančno 4 leta več kot letos…? Veš kaj, Janez, prste iz žepov, pa na trening: ena in ena je dva, dva in dva je pa… – jok, ne povem, kar sam se potrudi. Še malo, pa boš obsojen na višjo matematiko, ko bo treba računati inflacijo, ki gre že čez 10…

2. Na kaj najprej pomislim, ko mi kdo omeni leto 2000? Ja, ejga, da bom 4 leta starejši! Če pa ravno hočeš odgovore na svojih 6 vprašanj, pa takole:

– Res je, to je še daleč. (Predvsem zato, da boš dobil vsaj en pozitiven odgovor.)

– Še štirikrat gremo na morje: ja, bolj težko bo; če bomo šteli po morjih, leta 2000 ne bo nikoli. Si se kar lepo potrudil, ti in tvoji in tudi tisti, ki niso tvoji, da nam na morje pač ni treba več hoditi. A zakaj? Kar še malo beri…

– Bodo avti leteli? Veš kaj, Janez, rahlo ga serješ. Trapasto vprašanje pač. Jasno, da bodo leteli, ampak čisto nizko po zemlji. Razumeš?

– Ali bom sploh imel službo? Čakaj malo, človek, upam, da ne! Saj imam že 38 let delovne dobe. Ampak zelo me pa skrbi, če bom imel penzijo. Saj veš, kako se trudiš, da bi bila vsaj majhna, če že ne bo mogla biti ukinjena…

– Le kaj bo z najinimi otroki? No, za tvoje me ne briga in ne skrbi. Bodo že kako. Moji hčerki bosta pa že nekaj let tršici z majčkenimi plačicami, kar pa bi tebe lahko malo skrbelo. Saj veš, stavke…

– Kandidiral bom za poslansko mesto. Jasno, da bom. Pravzaprav sem že podpisal. In pazi se, če bom izvoljen!

3. Pod to točko hočeš vedeti, katere od desetih prednostnih nalog so najbolj pomembne za državo. Pozabil si pa enajsto: moja izvolitev, bog te nima rad! O preostalih pa takole:

– Pravna država: če boš tako nadaljeval, kot sta s predhodnikom začela, bomo pisali leto 3000, pa o pravni državi še vedno ne bo niti sledu.

– Dvig standarda: ja madona, dvigni ga, pa je! Kaj pa čakaš? (Ampak s tem je takole: standard je bil. Visok, Janezek, zelo visok in zelo skoraj enako visok za vse. Se spominjaš, bilo je takrat, v svinčenih časih. Jebemti svinčene čase! Svinčeni so danes, ko tebi in tvojim in nam vedno bolj vlada kleromafija, fašistomafija in druga taka demokratomafija. In kar se standarda tiče: tako ste ga zapravili kot recimo Videm Krško. Zdaj bi ga pa radi dobili nazaj, pa ne veste, kako. In to velja za oba: za Videm in za standard. Če ne znaš, pač ne znaš. Samo ne vem, kaj se potem siliš. Pusti tistim, ki to znajo!)

– O ohranitvi slovenščine in kulture pa preberi (če znaš): imejmo se fajn. Pa ti bo takoj jasno. Še bolj kot tistemu Angležu, ki je hodil po Ljubljani in prebiral nazive podjetij in trgovin in mislil, da je že doma…

– Varovanje okolja: upam, da se zavedaš, kako važno je to in da podpiraš zelene. Pa še nasvet: takoj zapri jedrsko elektrarno, pa bomo imeli najčistejši zrak, kristalno čiste reke, jezera in morje, o tisočih smetišč se bodo pa samo še stari ljudje pogovarjali. Razen če jih ne bodo pravočasno zasule smeti…

– Članstvo v EU: pregovor pravi, da po slabi družbi rada glava boli. Ampak tebe ne izuči: bolela te je, boli te – in še te bo. Prav ti je! Kaj pa riješ iz Azije v Evropo. (Sicer pa čisto resno: kdaj v zgodovini pa so kakršni koli Evropejci, posebno pa severni in zahodni, kaj dobrega storili za Slovenijo? Samo zmanjšali so jo na četrtino nekdanje velikosti. Zdaj pa naivno misliš, da so postali drugačni. Pa se varaš: le na drug način te bodo okrog prinesli.)

– Reforma zdravstva: ni potrebna. Celo škodljiva je. Bolj ga reformiraš, manjša je verjetnost, da bo bolnik ozdravel. Razen bogatega bolnika, se razume. Denar je zdravja vladar. Glej, da se te kaj ne prime!

– Trden tečaj tolarja: po dveh urah razmišljanja ti bom vseeno razkril tole krasno finto: pomisli, kaj bi se zgodilo, če bi za vsak odstotek inflacije za en odstotek zvišal vrednost tolarja (kot to približno, pa ne preveč dosledno delaš že zdaj); pri 100 odstotkih inflacije bi izvoznik dobil za marko približno nič tolarjev. Prihranki bi bili enormni!

– Tehnološka revolucija. Prosim, ker si moj prijatelj, ne omenjaj besede revolucija. Preveč rdeča je in preveč diši po komunizmu. Želim ti vse dobro. hkrati te pa opozarjam: če resnično hočeš uspeti, organiziraj obe, tehnološko in komunistično. Pomagal ti bom. Pa ne samo jaz!

– Cestni križ: mater, Janez, ne omenjaj mi križa! Saj ga vidim, kamor pogledam. Sami križi povsod, zraven pa še križi in težave.

– Krepitev obrambne sposobnosti: ja, sem takoj za to, če nas boš branil pred teboj in drugimi takimi tiči.

4. Na katerem od zgoraj navedenih področjih je bilo v preteklosti storjenega najmanj? Beri, Janezek, beri, kar sem napisal in kar še bom!

5. Če bi vprašal 5 ljudi okrog sebe, ali so zadnje leto živeli bolje ali slabše kot leto prej, koliko bi jih reklo, da bolje? Eden, Janez, samo eden! Pa še tisti je že pred vojno odšel v Ameriko, potem ga pa nihče več ni videl. S tatovi se pa ne družim in jih okrog mene nič ni…

6. Kaj bi najprej storil, če bi imel pooblastila in odgovornost predsednika slovenske vlade? Joj, Janezek, če bi bil tako dober kot ti, bi najprej odstopil, potem bi pa naprej mislil, kako in kaj. Če pa že hočeš, pa tole: boljši sem kot ti in zato ne bi odstopil, ampak bi prepovedal nacionalizem, fašizem, kleromafijo, revanšizem, nacizem. In neusmiljeno bi razgnal nosilce teh pojavov. Potem pa bi se za Slovence morda le prižgala luč upanja…

7. Kaj pričakujem, da bo slovenska vlada storila zame (za nas)? Nič dobrega, Janezek, samo nič dobrega, tako kot doslej. Za nas proletarce ta vlada lahko stori kaj dobrega samo po pomoti. Po tvojem vprašalniku je pa takole:

– Skrb za enakopravne možnosti šolanja za vse: veliko bolje bi bilo, če bi bile možnosti šolanja za vse – enake! O enakopravnem šolanju pa še nisem slišal. Pa ti?

– Gradnja stanovanj: ni potrebna. Res, Janez, saj sam vidiš: bogataši si gradijo (gradite) hiše in gradove in vile in take reči, za delavce je pa že poskrbljeno: najemnine za stanovanja bodo kmalu tako visoko neprofitne, da delavci stanovanj vsak čas sploh ne bodo rabili. Še manj pa mladi in brezposelni delavci.

– Nova delovna mesta: ker se zavedaš, kako zamudno in utrujajoče je delo, pričakujem, da jih boš uspešno ukinjal. Pri tem boš imel (imaš) veliko pomočnikov.

– O jedrski elektrarni sem te že poučil!

– Tuji investitorji: ja, če bodo pošteni. Ampak investitorji so kapitalisti. Zdaj mi pa povej, ali si že kdaj slišal za poštene kapitaliste, ki pošteno plačajo tiste, ki jim garajo? Kajti če bi ti ljudje bili pošteni – ali bi sploh bili kapitalisti?

– Popravljanje krivic iz preteklosti: takoj sem za to! Ampak jaz vem samo za krivice, storjene po letu 1990. Vlada naj to upošteva. Pa tudi dejstvo, da so bile »krivice«, storjene prej popolnoma pravične. Jasno?

– Znižanje davkov: sanje v barvah! Bolje, da ne govorim, ker verjamem, da bo vlada poskrbela za pokojnine: namesto davkov jih bo znižala. (Madona, Janez, ali si s Salomonom v žlahti, ko si tako pameten?)

– Zagotavljanje možnosti za razvoj športa: pa ja ne boš začel z alpinizmom – kot Janša, da vaju bodo skupaj reševali s hriba?

– In zaščita kmetijstva? Vprašanje je neprecizno: drugič vprašaj, ali pred točo ali pred Evropsko unijo, da bomo tisti, ki plačujemo davke, pomagali tistim, ki jih ne plačujejo.

8. Katera od naštetih oznak najbolje ustreza moji viziji Slovenije 2000?

Veš kaj, Janez, malo nerodno si vprašal. Namreč, – popolnoma neustrezne so finte o turističnem raju, evropskem Singapurju, zelenem koščku Evrope, o predsedovanju v EU (madona, s temi si se pa izdal: ti bi rad bil predsednik Evropske unije…! Daj no, ne lomi ga še v evropskem obsegu!).

– Pri zgodbi o uspehu te je pa tiskarski škrat našel: strinjal bi se z zgodbo o neuspehu, saj je že skoraj napisana.

– In nekdanja jugoslovanska republika: saj to pa že smo; že ves čas od odcepitve smo nekdanja… Ampak dovoli, da še jaz nekaj vprašam: kako pa bi bilo, če bi rekli – bodoča jugoslovanska republika? No, no, ne križaj se, saj si ateist (če si še?). Saj se samo šalim; ali pa tudi ne…

– In ko vprašuješ za diktaturo udbomafije: ali tudi ti že verjameš v izmišljene strahove? Raje se pazi kleromafije, Janez, če hočeš sam sebi dobro. Saj veš: v eni roki ima križ (v drugi pa nož…).

– In Las Vegas stare celine: to je pa možno! V Las Vegasu je vse odvisno od sreče. Eden dobi, dva milijona jih pa zgubi. Če boš imel srečo, boš spet izvoljen in boš dobil glavni dobitek, dva milijona nas bo pa takih, ki bomo samo še izgubljali.

Skratka, Janezek moj, najbolj bi ustrezala vizija, ki kaže Slovenijo kot novo obliko kolonije, v kateri bodo (tako kot zdaj) glavno besedo imeli zahodni »demokrati«.

9. Pod to točko prosiš za oceno ustreznosti naslednjih trditev:

– Lastninjenje je po večini kriminalno. Točno, Janez, zelo točno. Lastninjenje (kot sam dobro veš) temelji na kriminalni krilatici, ki so jo geniji neokriminala lansirali že v osemdesetih letih. Namreč, da družbena lastnina nima lastnika. Sram te bodi, če tudi ti to trdiš!!! Ta trditev namreč zanika obstoj vseh tisočev in tisočev delovnih ljudi, ki so družbeno bogastvo ustvarili. V naslednji fazi pa ravno tem garačem nazaj prodaja tisto, kar so sami ustvarili. Razen če jim po zakonu o denacionalizaciji enostavno kar vzame, kar so ustvarili, in podari tistim, ki za to bogastvo niso niti s prstom mignili. Sram naj te bo, Janez, ker podpiraš tak kriminal, tako legalno ropanje delovnih ljudi.

– Porodniška naj traja 12 mesecev: kar se mene tiče, lahko; vendar se mi zdi, da sem za rojevanje nekoliko prestar…

– V Sloveniji so regije dovolj močne: no, tu si me pa našel; nisem strokovnjak za regije, pa ne vem. Res ne. Zato vprašaj druge. Recimo regije.

– Pri nas velja popolna enakopravnost spolov: vprašaj Lokarjevo ali Kožuhovo, če upaš.

– Slovenija ima preveč odprte meje: ja, mislim, da imaš prav. Pogosto namreč hodim natančno po meji (recimo po grebenu Košute), pa ti povem, da včasih strahovito vleče čez. Piha kot hudič, da se točno vidi, da so nekje vrata na široko odprta in da delajo prepih.

– Verouk sodi v javne šole: jasno, da sodi! Od vrtca do podiplomskega študija. Celo predvsem verouk, ne pa kaki brezvezni predmeti, s katerimi danes šole otroke matrajo. Jaz bi bil celo za to, da bi v javnih šolah bil samo verouk in nič drugega. Tako bi bilo poneumljanje naroda bolj popolno. Saj je znano, da je neuk in neizobražen narod najlažje voditi (za nos), ga izkoriščati in lepo živeti na njegov račun. Saj to imata menda ti in tvoj kolega sv. Peter–le že natančno preštudirano…

– AIDS je tudi slovenski problem: seveda je. In prav je tako. Tudi AIDS nas lahko pripelje v Evropo (beri: v propad).

– Slovenski jezik je ogrožen: ne samo ogrožen, Janezek, ampak fulogroženofajnup.m.shitimpexcommerceshopukur.pizza našopan.

10. Pod zadnjo točko pa sprašuješ, kaj bi ti želel posebej sporočiti. Zaenkrat pravzaprav nič, prijatelj moj. Ampak čisto resno bi te nekaj vprašal in te hkrati prosil za odgovor. Vprašanje pa se glasi: povej mi, če morda veš, kaj je danes, ko životarimo v liberalnem, skrajno primitivnem in zakonito roparskem kapitalizmu, bolje kot nekoč, ko smo še živeli v socializmu. Če mi vsaj eno samo majhno majčkeno tako reč naštejeº, ki je danes boljša kot takrat, si pa res genij!

Pa lepo se imej in lep pozdrav – tebi in kralju Arthurju!

Brane Praprotnik

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:..

Naziv podjetja ali ustanove:..

Naslov:..

Podpis naročnika:

ZELENI TELEFON 080 1515

SKB BANKA D.D.

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 1000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 279 • Direktor: Marjan Horvat, tel. 313-942, 132-61-92, faks 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, tel. 131-61-63, 313-942 • Novinarji: 13-16-163 • Časopis urejajo: Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Tomaž Kšela (Sindikati), Damjan Križnik (Sindikalni zaupnik), Frar.ček Kavčič (Sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Brane Bombač (oblikovalec in računalniški prelom), Sašo Bernardi (fotografija) in Jožica Anžel (tajnica), tel. 313-942, 132-61-92 • Naročnina: 321-255 • Marketing: 321-255, 133-52-55 • Posamezna številka stane 280 SIT • Žiro račun: 50I0I-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana

Socialni sporazum je podpisan, kako ga uresničujejo

MILA TOŽBA DELODAJALCEV

Ob podpisu socialnega sporazuma je bilo vsem trem podpisnikom, vladi, sindikatom in delodajalcem, v skupno zadovoljstvo samo to, da so mučna pogajanja končno pri koncu in da se lahko posvetijo drugim vprašanjem, ne le natezanju za več drobiža za plače. Najbolj so po podpisu negodovali predstavniki delodajalcev, češ da podpisani dogovor zmanjšuje konkurenčno sposobnost podjetjem, da dolgoročno škodi tudi zaposlenim, in ne nazadnje, da se sindikati niso držali dogovora, pač pa še naprej grozili s stavkami. Zdaj ko je dogovor v veljavi, smo s telefonsko anketo med menedžerji poizvedeli, kako se v podjetjih uresničuje socialni sporazum in kakšni so morebitni problemi pri tem. Izmed odgovorov objavljamo zaradi omejenega prostora štiri zanimivejše.

Drago Bahun

Rafael Mavri

Božo Kuharič

Emil Vehovar

Drago Bahun, direktor za kadrovske in splošne zadeve v Gorenju GA: »Gorenje spoštuje vsebino socialnega sporazuma tako kot določila panožne kolektivne pogodbe. Ob tem poudarjam, da socialni sporazum pomeni za vse podpisnike predvsem veliko obveznost in odgovornost v skupnem delu za ustvarjanje boljših pogojev poslovanja, tako na ravni gospodarstva kot posameznega podjetja. Skupna prizadevanja tako delodajalcev kot sindikatov morajo biti usmerjena predvsem v boljše gospodarjenje, ki bo omogočilo uresničenje vseh materialnih pravic zaposlenih. Menim pa, da bo treba v prihodnjem socialnem sporazumu opredeliti pojem regresa, njegov namen in višino. Ta bi morala biti bolj odvisna od poslovnih zmožnosti posameznega podjetja.«

Rafael Mavri, direktor Ete, Cerkno: »Mi smo vsa zadnja leta izpolnjevali kolektivno pogodbo v celoti in tudi zdaj jo. Je pa seveda velik problem cena dela. V našem podjetju je cena delovne ure v povprečju 10,44 marke. V Veliki Britaniji znaša 10,14 marke, na Hrvaškem 5 mark, v Turčiji 3 marke. Kaj hočem povedati? Samo to, da bomo sčasoma izgubili delo, če bomo še naprej vztrajali pri tolikšnih stroških dela. Nemci, na primer, imajo ceno ure 48 mark, vendar imajo zato hude težave in že 4 milijone nezaposlenih. No, ne trdim, da so plače pri nas, glede na življenjske stroške, visoke. Trdim pa, da bi morala država malo bolj paziti na obremenjevanje gospodarstva.«

Božo Kuharič, glavni direktor Mure: »Kolektivne pogodbe smo se skušali držati dozdaj in se je bomo tudi v prihodnje. Minimalna plača, kakršna je bila dogovorjena v socialnem sporazumu, prinaša probleme uravnilovke, eskalacija plač pa pobere vse pluse, ki jih je prineslo zmanjšanje prispevkov. Plus je samo v tem, da zdaj delavci dobijo tisto, kar smo doslej odvajali državi. Konkurenčna sposobnost podjetja pa se ni nič povečala. Velik problem pa povzroča regres tistim podjetjem, ki ga že lani niso izplačala v celoti. Če ga bodo letos izplačala, kot veleva sporazum, kazni za nespoštovanje določil pa so velike, bodo ta podjetja iz naše in usnjarskopredelovalne industrije ob vso prednost, ki jo prinašajo vladini ukrepi za pomoč delovno intenzivnim panogam.«

Emil Vehovar, podjetnik iz Rake pri Krškem: »Vsi ti predpisi niso pisani na kožo podjetnikom. Najprej: sporazum bi moral biti izdelan v dveh inačicah, ena za državna podjetja, druga pa za podjetja z znanimi lastniki. Predlagam, naj bi to v bodoče ločili. Državna podjetja naj se pogajajo magari tripartitno, lastnike pa naj država pusti, da se sami dogovorijo s sindikati. Zakon naj določa samo minimalno plačo, več od tega pa naj bo odvisno od poslovne uspešnosti podjetja. Sindikat naj skrbi za osnovne pravice delavcev in za izpolnjevanje kolektivnih pogodb, v drugo pa naj se ne vtika.«

B. R.

SO DELAVCI TEKSTILANE ZAPRAVILI CERTIFIKATE?

Delavci in upokojenci Tekstilane iz Kočevja so se skladno s programom lastninjenja odločili svoje certifikate vložiti v svoje podjetje. Podjetju so jih predali maja lani, ko je Tekstilana dobila prvo soglasje za program lastninjenja, temelječ na notranjem odkupu. Agencija je v začetku letošnjega leta temu podjetju izdala še drugo soglasje.

Že 13. februarja pa je sodišče za Tekstilano odredilo stečaj. S tem je bil proces lastninjenja prekinjen, saj olastninjeno podjetje še ni bilo vpisano v sodni register.

Po uvedbi stečaja so nesojeni lastniki Tekstilane začeli razmišljati o možnosti, da bi certifikate vložili v druga podjetja. Bivši direktor je zato od Agencije za privatizacijo zahteval vrnitev certifikatov. Ker so zahtevo zavrnili, so se delavci obrnili še na sindikat. Sekretar njihovega območnega odbora **Miro Podbevšek** je o tem pisal Agenciji in ministrstvu za ekonomske odnose. Miro Rems mu je odpisal, da Agencija ne soglaša z vrnitvijo certifikatov, saj je odločba o lastninjenju Tekstilane pravnomočna. Pravnomočna odločba Agencije pa je zadosten razlog za razknjiženje certifikatnih sredstev vplačnikov. Tako je napisal Rems, nekdo z ministrstva pa je Podbevšku po telefonu povedal le, da pri njih ne morejo dati drugačnega mnenja.

Miro Podbevšek se s temi mnenji seveda ne bo pustil odgnati. Razmišlja, da bi Agencijo ali državo tožil za vrnitev certifikatov. Bivši direktor Tekstilane očitno sodišča ni obvestil o drugostopenjskem lastninskem soglasju, prav tako pa Agencije ni obvestil o stečajnem postopku. Za izgubo certifikatov v vrednosti 80 milijonov tolarjev je torej subjektivno odgovoren tudi on. Sindikat bo zato verjetno tožil tudi njega, zlasti če bo država dokončno zavrnila zahtevo za vrnitev certifikatov.

Če tudi tožbe ne bodo zalegle, bo obveljalo tisto, na kar so nekateri opozarjali že ob izdaji certifikatov. »Tako kot so prišli, bodo tudi izginili.« Z njimi pa se bo okoristila le država. Upamo, da se motimo.

Franček Kavčič

CELJSKI ZLATARJI BREZ DELA IN DENARJA

Zlatarna Celje še vedno čaka na denar, ki naj bi omogočil nadaljevanje proizvodnje. Zaenkrat stojijo stroji, zaprli bodo tudi trgovine. Delavci so že tri mesece brez plač, v podjetju dežurajo le člani stavkovnega odbora.

Vse to se dogaja navkljub sklepom odbora upnic o sanaciji podjetja. Sanacijo onemogočajo zlasti banke, ki so svoje terjatve večinoma zavarovale s hipotekami. Vodstvo Zlatarne je 160 zaposlenih poslalo na zavod za zaposlovanje, obveznosti do upnikov pa reprogramiralo, seveda le na papirju. Sanacija se še ni začela, ker niso dobili drugega soglasja za lastninjenje. Tega potrebujejo zaradi načrtovanega razinvestiranja in ureditve odnosov s hčerinskimi podjetji.

Reprogramiranje Zlatarninih dolgov bi moralo sprostiti finančne vire za nov zagon proizvodnje. Vlada je že sprejela poroštvo za 156 milijonov kreditov. Pri tem pa se je zataknilo, saj se novi kreditodajalci niso mogli vknjižiti na premoženje Zlatarne Celje, ki ji bo ostalo po razinvestiranju, gre za »industrijski obrat«.

Vse Zlatarnino premoženje je namreč pod hipotekami. Po knjigovodski vrednosti je premoženje večje od hipotek. Zato vodstvo Zlatarne ne razume, zakaj pristojni zavlačujejo z razinvestiranjem. Delavci, ki nimajo dela, so vseeno pričeli stavkati. Ostali pa bodo doma, saj jim nihče več ne plačuje ničesar.

V podjetju dežura stavkovni odbor. Njegov predsednik **Rudi Špes** razočarano ugotavlja, da dogovora o sanaciji ne spoštujejo in da so zato številni delavci že v velikih socialnih zadregah. Delavci pa so odločno proti stečaju, saj bi z njim ne izgubili le oni, ampak tudi upniki. Prepričani so, da je rešitev le zagon proizvodnje, za kar bi potrebovali 200 milijonov tolarjev, že jeseni pa bi Zlatarna lahko poslovala s pozitivnimi številkami. Direktor uprave **Boris Marolt** pa pravi, da bodo morali o usodi podjetja odločiti upniki, največji so zbrani v upravnem odboru Zlatarne. Zanimivo je, da je med velikimi upniki, ki so se vknjižili na Zlatarnino premoženje, tudi ministrstvo za finance, na katerega je Banka Slovenije prenesla terjatve zaradi poslov z zlatniki. Ironija je, da je zdaj skoraj vse odvisno od ministrstva, ki bedi nad denarjem davkoplačevalcev, neko drugo ministrstvo pa je osrednji podpisnik dogovora o sanaciji Zlatarne.

F. K.

AVREINE DELAVCE SO NESPOSOBNEŽI PAHNILI V STEČAJ

Sodišče je Avreo iz Celja konec junija poslalo v stečaj. Kot je na tiskovni konferenci povedal **Ivo Zupanič**, predsednik Skei v Avrei, dolguje podjetje vsakemu delavcu po 4000 mark iz naslova neizplačanih plač, prenizkih plač in regresa. Natančen znesek bo morala stečajna upraviteljica šele izračunati, saj podjetje o tem nima urejenih podatkov. Izračunali so namreč le razliko do zajamčenih plač, ki v masi znaša 15 milijonov tolarjev.

Sindikalisti in zaposleni so zaradi svojega položaja jezni na zadnjega direktorja **Branka Kukca**, ki je po njihovem mnenju predolgo odlašal s stečajem. Še bolj pa na njegovega predhodnika **Slavka Horvata**, ki ga dolgo niso mogli vreči s položaja, čeprav je Avrea pod njegovim vodstvom pridelala skoraj 100 milijonov izgube. Zadnji direktor je kriv tudi za kasnitev registracije delniške družbe. Čeprav so zanjo že oktobra dobili drugo soglasje, se namreč le-ta ni konstituirala in jo je stečaj prehitel. **Ladislav Kaluža**, sekretar celjske območne organizacije ZSSS, je k temu dodal, da od prvega soglasja do drugega preteče preveč časa. In prav v tem času lahko nesposobni direktorji, ob asistenci »njihovih« nadzornih svetov, zavozijo tudi dobra podjetja.

Premoženje Avree je po neuradnih podatkih večje od dolgov, stečaj bo torej mogoče hitro zaključiti. Tisti, ki bo kupil proizvodne prostore in stroje, bo lahko zelo hitro obnovil proizvodnjo, za katero ima Avrea menda še vedno dovolj naročil. Na zaposlitev lahko računa del od skoraj sto delavcev Avree, ki so se pred leti v obdobju značkomanije odcepili od Zlatarne, danes pa vseeno niso nič na boljšem.

F. K.

Z DENARJEM ZA OHRANITEV DELOVNIH MEST DOKUPOVALI DELOVNO DOBO

Podjetje **Slikoplesk-Termoplast** je šlo aprila letos v stečaj. Z njim je bilo ob delo 52 delavcev, nekateri so bili že prej določeni za trajno presežne. Kot nam je povedal **Jože Boben**, sekretar območnega odbora sindikata gradbenih delavcev za Ljubljano in okolico, je prejšnje vodstvo pri ministrstvu za delo dobilo skoraj sedem milijonov tolarjev za ohranjanje delovnih mest.

Namesto za delovna mesta pa so denar uporabili za izboljšanje svojega že tako dobrega položaja. Direktor in tehnični direktor sta najprej popravila svoji individualni pogodbi ter na tej podlagi plači skoraj podvojila. Ker jima to še ni bilo dovolj, sta si izplačevala dodatek za urejenost (namenjen nakupu lepih oblačil), avgusta lani je znašal 126.000 tolarjev. Ker jima tudi to ni zadoščalo, sta s pokojninskim zavodom podpisala pogodbo o dokupu delovne dobe. Tako je direktor **Janez Tišler** pridobil štiri leta in devet mesecev, tehnični direktor **Jože Štok** pa dva meseca več. Dokup delovne dobe za prvega je podjetje stal 1.134.635, za drugega pa 1.090.873 tolarjev. Za skoraj deset let delovne dobe za oba direktorja je Slikoplesk-Termoplast plačal skoraj tretjino denarja, ki jim ga je ministrstvo dalo za ohranitev delovnih mest.

O zadevi smo se pogovarjali tudi s stečajno upraviteljico odvetnico **Alenko Šorli**. Povedala nam je, da je ministrstvo za delo že zahtevalo vrnitev denarja za ohranitev delovnih mest, saj Slikoplesk-Termoplast ni spoštoval podpisane pogodbe. V imenu stečajne upraviteljice pa je odvetnica Vesna Šafar 11. junija pisno pozvala Tišlerja in Štoka, naj se izrečeta o vračilu preveč obračunanih plač in dokupljenih let pokojninsko dobo. Če na vračilo ne bosta pristala, ju bo stečajna sodnica tožila.

K temu moramo dodati še, da sta oba nadobudna novodobna podjetnika prijavila tudi terjatve do stečajne mase, Tišler 5,6 milijona, Štok pa 3,4 milijona. Obe terjatvi je stečajna sodnica prerekala.

Menimo, da bi takšne primere okoriščanja morali inšpektorji za delo preganjati po uradni dolžnosti. Zadeva je verjetno zrela tudi za državno tožilstvo. Nenazadnje bi omenjeni lahko ukrepali tudi zaradi človeških tragedij. Po neuradnih podatkih sta zaradi izgube zaposlitve kar dva delavca prostovoljno odšla na oni svet.

Franček Kavčič

REGRES V ŠEŠIRJU DELILI PO PLAČAH

Zaposleni iz tega uspešnega škofjeloškega podjetja so lani in tudi letos dobili iz naslova regresa približno tri četrtine plače. Delavci iz proizvodnje, ki so se obrnili na območno organizacijo ZSSS za Gorenjsko, so dobili petintrideset do štirideset tisočakov, koliko so dobili šefi, pa nismo uspeli izvedeti.

O izplačilu regresa je 27. junija razpravljal zbor članov sindikata. V odsotnosti direktorja **Mira Pintariča** jim je računovodkinja obljubila, da bodo dobili razliko do višine regresa iz socialnega sporazuma in kolektivne pogodbe za tekstilno industrijo. To pomeni, da naj bi do konca julija dobili razliko do 102.000 tolarjev. Ker gre za bruto znesek, bo večina zaposlenih na boljšem za več kot 40.000 tolarjev. Razlike do polnega regresa za lansko leto pa podjetje menda ne more izplačati, saj je zaključni račun že potrjen. Delavcem preostane le tožba, ki jo bo zanje vodila sindikalna pravna služba. Zanjo se bodo verjetno odločili tisti, ki v Šeširju več ne delajo.

Kot nam je povedala **Milena Sitar**, sekretarka območne organizacije za Gorenjsko, so člani sindikata glasovali tudi o zaupnici sindikalnemu vodstvu v podjetju. Odločili so, da naj dela še do konca mandata, ki poteče konec letošnjega leta.

Zaplet o regresu objavljamo le zaradi želje, da obljuba računovodkinje ne bi ostala neizpolnjena.

Franček Kavčič

MEGRAS IZ RUŠ PRED STEČAJEM

Podjetja Megras iz Ruš opravlja storitveno dejavnost in vzdrževalna dela v družbah nastalih iz nekdanje Tovarne Dušika. Njegovo vodstvo je pred nedavnim poslalo mariborskemu sodišču predlog za uvedbo stečajnega postopka.

"Podjetje Megras je imelo že dalj časa težave z izplačevanjem plač in regresa za letni dopust. Nekajkrat so morali delavci zaslužene plače izsiliti s stavko. Stavka za izplačilo še neizplačanih plač je napovedana tudi za 4. julij," pravi sekretar območnega odbora sindikata kovinske in elektroindustrije za Podravje **Edi Ozimič**. "Podjetje nima ustreznih programov in dovolj dela, prav tako pa nima prave razvojne vizije. Vse to se kaže tudi v nenehnih likvidnostnih težavah podjetja."

Sindikat kovinske in elektroindustrije v Megrasu na čelu s **Stanko Podlesnikom** si je prizadeval za ohranitev podjetja in delovnih mest. Kakor kaže, pa je bil ves trud zaman. Delavci so posebej razočarani, da za podjetje ni uspel najti rešitve niti lastnik - to je Sklad Republike Slovenije za razvoj.

"V Podravju propadajo podjetja kovinske in elektroindustrije dobesedno po tekočem traku. Od konca 1989 leta pa do letošnjega stečaja Tama je bilo v regiji 93 stečajev, ki so prizadeli okoli 18 tisoč zaposlenih in njihovih družin. Če k temu prištejemo še delavce Tama in sedaj Megrasa, vidimo, da so razmere zares več kot zaskrbljujoče. V šestih letih je zaradi stečajev izgubilo delo več kot 20 tisoč delavcev. Med podjetji, ki so v Podravju morala v stečaj, jih je bilo največ iz kovinske in elektro industrije," pravi Ozimič.

Sindikat kovinske in elektroindustrije v Podravju je na omenjene probleme v zadnjih letih velikokrat zelo glasno opozarjal, vendar so pri pristojnih naleteli na gluha ušesa. "Samo lani smo bili v boju za temeljne pravice delavcev v kovinski in elektro industriji v Podravju prisiljeni organizirati 21 stavk, ki so trajale 78 dni, v njih pa je sodelovalo preko šest tisoč delavcev. Vendar se tisti, ki so odgovorni za oblikovanje ekonomske politike, kljub temu niso zamislili nad svojim ravnanjem."

Če bo mariborsko sodišče uvedlo stečajni postopek za Megras, se bo število brezposelnih v podravski regiji povečalo še za 80 delavcev. V Podravju je sedaj približno 32 tisoč brezposelnih.

Tomaž Kšela

Sindikalna lista

Prvi del julij 1996

1. Dnevnice	
– cela dnevnica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrina (od 1. 3. 96 dalje)	24,66
3. Ločeno življenje	45.345,00
4. Prenočišče - Povračilo sroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.336,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje februar–april 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 72.771 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	36.386,00
– za 20 let	54.578,00
– za 30 let	72.771,00
2. Nagrada ob upokojitvi	218.313,00
3. Solidarnostne pomoči	72.771,00
Vir: Zavod RS za statistiko	*Strokovna služba ZSSS*

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Izhodiščne plače po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo

julij-avgust-september 1996

Izhodiščne plače za gospodarstvo in relativna razmerja tarifnih razredov so določena na osnovi 4. člena Zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96).

Tarifni razred		Izhodiščna plača (v SIT)
I.	enostavna dela	46.110
II.	manj zahtevna dela	50.721
III.	srednje zahtevna dela	56.715
IV.	zahtevna dela	63.171
V.	bolj zahtevna dela	71.471
VI.	zelo zahtevna dela	85.304
VII.	visoko zahtevna dela	96.831
VIII.	najbolj zahtevna dela	115.275
IX.	izjemno zahtevna dela	138.330

Uporabljena eskalacija znaša: (101,2 x 100,6 x 100,5) x 85% = 2 odstotka, ali indeks 102.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

SKEI – Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

Izhodiščne plače za junij 1996

V skladu z določili Kolektivne pogodbe za dejavnost kovinskih materialov in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije, podpisano dne 7. 6. 1996, podpisniki kolektivne pogodbe dejavnosti objavljamo izhodiščne bruto plače za mesec junij 1996:

zahtevnostna skupina tarifni razred		relativno razmerje	izhodiščna bruto plača
I.	enostavna dela	1,00	47.221
II.	manj zahtevna dela	1,12	52.888
III.	srednje zahtevna dela	1,25	59.026
IV.	zahtevna dela	1,45	68.470
V.	bolj zahtevna dela	1,60	75.554
VI.	zelo zahtevna dela	1,90	89.720
VII.	visoko zahtevna dela	2,25	106.247
VIII.	najbolj zahtevna dela	2,60	122.775
IX.	izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,10	146.385

Podpisniki kolektivne pogodbe

Pojasnilo:

Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije, podpisana 7. 6. 1996, je bila s sklepom Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve vpisana v register kolektivnih pogodb 26. 6. 1996 pod zaporedno številko 5/2. Registracija kolektivne pogodbe je pogoj za njeno objavo, na kar sedaj čaka. Upajmo, da bo objavljena kmalu.

Vladimir Bizovičar, sekretar

Sindikat delavcev prometa in zvez

S presežki se srečujemo tudi v AA

To, kar so nam v pogajanjih za podjetniško kolektivno pogodbo večkrat »grozili«, se uresničuje. Na zadnjih pogajanjih, kjer so sodelovali najvišji predstavniki slovenskega letalskega prevoznika, smo pod prvo točko obravnavali dve gradivi – »Ugotovitev obstoja trajnega prenehanja potreb po delu delavcev Adrie Airways« in »Program razreševanja presežnih delavcev«, ki ga je na sejah 6. 6. in 12. 6. 1996 še sprejel nadzorni svet družbe. Oba akta sta bila nato posredovana sindikatom AA v obravnavo.

Predstavniki vseh petih sindikatov v AA so na oba akta in ob ugotovitvi, da so delavci, ki so predvideni za presežne, že prejeli pisna obvestila o tem, takoj ostro protestirali **(njihov protest objavljamo na 2. strani).**

Sindikati so zahtevali od vodstva pisni preklic dosedanjih spornih odločitev in začetek postopka, ki bo v skladu z zakonodajo. Po večkratnem opozorilu, da bodo sprožili postopek, če vodstvo predlagane rešitve ne bo sprejelo, je generalni direktor le podpisal tak sklep.

Tudi pogajanja o odprtih vprašanjih iz podjetniške kolektivne pogodbe so bila trda in bolj ali manj neuspešna. Odprta so seveda specifična in za delavce izredno občutljiva vprašanja, kot so: delovni čas, odmor za malico posadke letala, letni dopust, zavarovanje delavcev, plače idr.

Sindikati so ugotovili, da je vodstvo družbe za ureditev spornih vprašanj predlagalo rešitve, ki so pod ravnijo, ki jo je vodstvo podjetja ponudilo v osnutku kolektivne pogodbe na začetku pogajanj s sindikati. Ena od takih cvetk je ob ugotavljanju presežnih delavcev vrnitev s 40-urnega na 42-urni tednik.

Predlog, vreden premisleka, kaj!!!

Hilda Žežko, sekretarka

sindikalni ZAPISNIK

KONČNO!

Prejšnji petek (28. junija) so v Domu sindikatov končno le podpisali kolektivni pogodbi za elektrogospodarstvo in premogovništvo! Končno zato, ker so se pogajanja vlekla kar dve leti, z mrtve točke pa jih je po mnenju predsednika Sindikata delavcev energetike Slovenije Franca Dolarja »očitno premaknila šele nedavna grožnja s splošno stavko elektrogospodarstva«.

V nagovoru tik pred slovesnim podpisom je predsednik Sindikata pridobivanja energetskih surovin Slovenije (SPESS) Franc Druks predlagal, da bi hkrati s kolektivnima pogodbama veljalo skleniti tudi »metodologijo o izvajanju KP«. Dosedanja praksa je namreč pokazala, da so njena določila v posameznih okoljih različno tolmačili, kar je seveda povzročilo nemalo hude krvi. Sprejet je bil tudi drugi predlog, da po podpisu pogajalskih skupin ne bi razpustili; delovale naj bi vse dotlej, dokler kolektivni pogodbi ne bosta objavljeni v Uradnem listu in dokler se ne sestanejo organi, ki bodo operativno bedeli nad njenim izvajanjem.

Tudi državni sekretar za energetiko Boris Sovič je bil zadovoljen, da jim je naposled le uspelo končati »mukotrpen posel«, in se z izbranimi besedami »vsem vpletenim« zahvalil za potrpežljivost. »Elektrogospodarstvo je občutljiv organizem, ki ne zadeva le nas – zaposlene v njem, temveč vso javnost,« je dejal. »Vse to smo morali rešpektirati in to je bil navsezadnje tudi naš cilj. Upam, da smo uspeli…«

Kot nam je po slovesnem podpisu povedal podpredsednik SDE Iztok Cilenšek, zaposleni v obeh dejavnostih po novem sicer ne bodo imeli večjih plač, imajo pa poslej uzakonjeno raven svojih pravic. »Prva kolektivna pogodba, ki jo podpisali leta 1991, namreč ni zaživela. Zato pa smo bili i… v leto priča raznim protokol… delitvi plač, ki so nas pripelj… tako daleč, da smo začeli zao… za rastjo plač v gospodarstv… smo zdaj presekali…«

Tarifna priloga h KP
(za obe dejavnosti)

Tarifni razredi		Najnižje relativno razmerje	Izhodiščna bruto plača
I.	enostavna dela	1,000	47.650,00
II.	manj zahtevna dela	1,287	61.326,00
III.	srednje zahtevna dela	1,406	66.996,00
IV.	zahtevna dela	1,582	75.382,00
V.	bolj zahtevna dela	1,771	84.388,00
VI.	zelo zahtevna dela	2,154	102.638,00
VII.	visoko zahtevna dela	2,710	129.132,00
VIII.	najbolj zahtevna dela	3,650	173.923,00
IX.	izjemno pomembna dela	4,347	207.135,00

Foto: Sašo Bernardi

KONEC DOBER, VSE DOBRO – Kolektivni pogodbi za elektrogospodarstvo in premogovništvo so podpis… leve proti desni): Franc Druks (predsednik SPESS), Valter Vodopivec (podpredsednik SDE za področje ele… gospodarstva), Franc Dolar (predsednik SDE), Boris Sovič (državni sekretar za energetiko), Ivi Leskovar (… dsednica pogajalske skupine za KP premogovništva) in Iztok Cilenšek (podpredsednik SDE za podr… premogovništva). Pogodbo so zalili s štefanom rebule, ki so ga napolnili po podpisu prve kolektivne pog… leta 1991.

KNG sprejet v Višegrajsko skupino

Zadnji dan 4. srečanja sindikatov kemične in sorodnih dejavnosti srednjeevropskih držav, ki je bilo od 23. do 26. junija v Bratislavi, so delegacije Češke, Slovaške, Madžarske in Poljske »soglasno in z navdušenjem« sprejele Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije za polnopravnega člana t. i. Višegrajske skupine.

Več o srečanju v prihodnji številki DE.

D. K.

Po čem smo (pre)živeli?

Ocenjeni življenjski stroš… tri- in štiričlanske družin…

JUNIJ 1996

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina			štiričlanska delovska družina			indeks cen življenjskih potreščin VI.96/IV.96	indeks cen življenjskih potrebščin VI.96/V.96	indeks cen življenjskih potrebščin VI.96/XI…
	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	poprečni stroški	minimalni stro{ki	mini. mes. stroški			
1.Hrana	50,565.73	39,099.71	39,099.71	62,775.90	47,804.40	47,804.40	99.70	99.40	10…
2.Pijača	7,982.16	2,925.40	2,925.40	8,030.83	2,946.26	2,946.26	102.60	101.80	10…
3.Kajenje	4,916.38	2,657.50	2,657.50	4,916.38	2,657.50	2,657.50	106.30	100.00	10…
4.Oblačila	24,148.96	14,876.63	716.97	29,555.11	18,257.14	790.77	101.00	100.30	10…
5.Obutev	5,599.19	4,271.70	0.00	6,609.49	4,751.65	0.00	101.30	100.90	11…
6.Stanovanje	21,092.79	15,181.86	12,040.49	25,709.66	18,245.61	14,442.90	103.30	101.60	10…
7.Ogrevanje,razsvetljava	18,263.03	12,768.46	10,882.58	22,561.93	15,240.18	12,974.07	100.00	100.00	10…
8.Gospodinjska oprema	11,298.62	5,982.76	0.00	13,437.22	6,944.85	0.00	100.60	100.20	10…
9.Higiena,zdravstvena nega	13,541.99	11,390.13	7,878.75	15,243.06	12,694.00	9,164.55	101.60	100.60	10…
10.Izobr.,kultura,razvedrilo	24,841.33	10,361.89	6,170.65	28,138.26	11,554.83	6,348.03	102.00	101.20	10…
11.Prometna sr.in storitve	28,739.54	10,343.64	4,697.10	35,579.87	13,538.57	5,196.78	100.40	100.30	10…
12.Razni predmeti in storitve	3,376.57	2,011.35	0.00	4,214.21	2,242.48	0.00	100.80	100.20	10…
13.Drugi izdatki	36,538.26	8,784.58	7,655.25	39,442.27	9,107.25	7,655.25	100.80	100.20	10…
SKUPAJ (v SIT)	250,904.53	140,655.63	94,724.41	296,214.19	165,984.73	109,980.52			
stopnja rasti košaric VI.96/IV.96	1.02	0.97	0.88	0.98	0.93	0.83			
stopnja rasti košaric VI.96/V.96	0.32	0.25	0.12	0.30	0.23	0.09			
stopnja rasti ko{ašic VI.96/VI.95	13.25	13.83	15.48	13.24	13.73	15.73			

Struktura življenjskih stroškov

Mesec: JUNIJ 1996

1.Hrana	20.15	27.80	41.28	21.19	28.80	43.47
2.Pijača	3.18	2.08	3.09	2.71	1.78	2.68
3.Kajenje	1.96	1.89	2.81	1.66	1.60	2.42
4.Oblačila	9.62	10.58	0.76	9.98	11.00	0.72
5.Obutev	2.23	3.04	0.00	2.23	2.86	0.00
6.Stanovanje	8.41	10.79	12.71	8.68	10.99	13.13
7.Ogrevanje,razsvetljava	7.28	9.08	11.49	7.62	9.18	11.80
8.Gospodinjska oprema	4.50	4.25	0.00	4.54	4.18	0.00
9.Higiena,zdravstvena nega	5.40	8.10	8.32	5.15	7.65	8.33
10.Izobr.,kultura,razvedrilo	9.90	7.37	6.51	9.50	6.96	5.77
11.Prometna sr.in storitve	11.45	7.35	4.96	12.01	8.16	4.73
12.Razni predmeti in storitve	1.35	1.43	0.00	1.42	1.35	0.00
13.Drugi izdatki	14.56	6.25	8.08	13.32	5.49	6.96
SKUPAJ:	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

Vir: Statistični urad Republike Slovenije — Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

KOMENTAR:

V juniju letos so bile drobn… dajne cene višje od majskih z… % (inflacija). V primerjavi z lans… junijem pa so bile višje za 10,… Cene življenjskih potrebščin s… v juniju v primerjavi z majem… večale le za 0,2 %. Na ugoden rez… je prav gotovo vplivala poceni… hrane.

Šest košaric, ki jih spremlj… v DE, se je v juniju podražilo za… do 0,32 %. Značilno je, da sl… najmanj podražili minimalni (… ni) mesečni košarici. V njuni stru… ima namreč cena hrane več ko… % delež.

Strokovna sl…

ŠE NAPREJ SAMOSTOJNI

Konferenca območne organizacije ZSSS za Domžale je prejšnji teden zelo pozitivno ocenila delo v preteklem mandatnem obdobju in sprejela listine o prihodnjem delovanju. Za sekretarsko mesto je kandidirala le dosedanja sekretarka Justi Arnuš, ki je na tajnem glasovanju dobila 100-odstotno podporo. S konferenco je območna organizacija v Domžalah ohranila samostojnost, predloge za njeno vključitev v ljubljansko organizacijo je članstvo dokončno zavrnilo.

Iz skrbno pripravljenega poročila o delu v preteklem obdobju povzemamo, da ima območna organizacija ZSSS iz Domžal 42 sindikatov podjetij in 6506 članov. Skoraj polovica članstva je v sindikatu tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije. Poleg odbora tega sindikata delujejo še območni odbori sindikatov kmetijstva in živilske industrije, Skei in Vir. Nasprotniki delavcev so se v zadnjih letih zelo trudili za izbičenje pravic zaposlenih, pravno in socialno varnost so uspeli poslabšati. Čeprav so v Domžalah izgubili veliko delovnih mest, je delo pri teh vprašanjih območno organizacijo utrdilo.

Največ dela so imeli s tariffnim delom kolektivnih pogodb, marsikje so plače zelo zaostajale, nekod celo za 40 odstotkov. Delovno uspešnost so marsikje nagotavljali kar na pamet, saj znanjo niso imeli sprejetih kriterijev. Namesto denarja so nekaterim delavcem dajali bone. Tudi zakonsko določene višine minimalnih plač nekatera podjetja niso spoštovala. Prisotnost na delu so nekatera podjetja stimulirala, odsotnost zaradi bolezni pa kaznovala.

Območna organizacija se je trudila za postopno usklajevanje plač z izhodiščnimi iz kolektivnih pogodb. V večini primerov so pri tem uspeli in z vodstvi podjetij sklenili pisne sporazume. Niso pa uspeli tam, kjer sindikalno vodstvo podjetja za odpravo kršitev ni bilo zainteresirano. Sindikalna vodstva podjetij bi svoje naloge morala opravljati bolj odgovorno.

Na sodiščih se kopičijo tožbe, s katerimi območna organizacija uveljavlja pravice oškodovanih delavcev. Najuspešnejši so bili v primeru stečaja Hidrometala, saj so delavci dobili 95 odstotkov prijavljenih terjatev. Vse to povzemamo iz skrbno pripravljenega pisnega poročila, za katerega so udeleženci konference avtorici Justi Arnuš izrazili priznanje. Za uspešno delo pa so po njihovem mnenju zaslužni tudi: **Danica Avbelj**, dosedanja predsednica območne organizacije, **Olga Pintar**, zunanja sodelavka, odvetnica **Jagoda Čujnik** in tajnica **Romana Josič.** Za požrtvovalno delo v prejšnjem mandatu se je Danici Avbelj v imenu organizacije zahvalil Alojz Zupan in ji izročil spominsko darilo.

Konference se je udeležilo 2o od 25 delegatov. Na tajnih volitvah so soglasno izvolili **Justi Arnuš** za sekretarko, za člane

Justi Arnuš, sekretarka območne organizacije ZSSS Domžale

nadzornega odbora pa **Cecilijo Ferlič, Jožico Vavpetič, Magdo Fili** in **Franca Zabavnika**. S kandidaturo Arnuševe je soglašalo tudi predsedstvo sveta ZSSS, ki je potrdilo tudi pravila območne organizacije in sistemizacijo delovnih mest.

Ob volitvah je delovna predsednica konference **Mojca Kandušar** ugotovila, da soglasje predsedstva ZSSS verjetno pomeni, da bo območna organizacija ZSSS Domžale še naprej obstajala, saj jo članstvo potrebuje. Gost konference **Sandi Bartol**, sekretar republiškega odbora sindikata trgovcev, je dodal, da v Domžalah delajo profesionalno, zato po konferenci o samostojnosti in obstoju te organizacije zanj več ni dileme. **Anton Rozman**, predsednik Sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije, je udeležence konference najprej opozoril na nove poskuse vnašanja razdora med sindikate dejavnosti in območja ter nadaljeval: »Če organizacijo želite, jo tudi imejte.« Ker v ta sindikat spada kar polovica članstva ZSSS domžalskega območja, ima njegova beseda verjetno dovolj veliko težo.

Miloš Mikolič je povedal, da je na konferenco prišel zaradi treh organizacij sindikata delavcev komunalnega in stanovanjskega gospodarstva. Zato je zaželel le, da bi v Domžalah ustanovili območni odbor tega sindikata.

Bartol je domžalske sindikaliste opozoril na poskuse uprav in nadzornih svetov nekaterih velikih podjetij, ki hočejo kolektivne pogodbe nadomestili s pravilniki. Rozman je omenil poskuse, pri čemer se je skliceval na prakso iz Peka, da bi svete delavcev obrnili proti sindikatu.

Arnuševa se je po izvolitvi zahvalila za zaupanje in obljubila, da bo še naprej delala vestno.

F. K.

Foto: Aleš Fevžar

Dan Telekoma Slovenije

Zadnja sobota v juniju je na Dolenjskem minila v znamenju telekomovcev. Na pobudo sveta delavcev in sindikalne konference je Telekom Slovenije v Novem mestu in Dolenjskih Toplicah pripravil svoj dan, združen s športnimi igrami in družabnim srečanjem. Dneva svojega podjetja se je udeležila skoraj polovica zaposlenih ali 1.500 delavcev, ki so prišli iz vseh devetih poslovnih enot. »Daleč smo vsaksebi, saj smo razpršeni po vsej Sloveniji, pa vendar zelo blizu. Družijo nas skupno delo, skupni napori, skupni cilji in navsezadnje tudi pripadnost skupnemu podjetju,« je na slovesni otvoritvi med drugim dejal generalni direktor Telekoma Slovenije mag. Adolf Zupan.

V prvem delu dneva so bile športne igre, na katerih je sodelovalo okrog petsto delavcev športnikov. Po predhodnih, že med letom odigranih izbirnih tekmah so bili na sporedu finalni obračuni ekip iz poslovnih enot in uprave, in sicer v košarki, odbojki, malem nogometu, namiznem tenisu, streljanju in šahu. Tekmovanja so minila v zagrizenih, a poštenih bojih in ob bučnem navijanju sodelavcev. Organizacija iger je bila brezhibna. Hkrati so potekale tudi nekatere rekreativne prireditve – rafting po Krki, ogled turističnih znamenitosti Novega mesta, kopanje v Zdravilišču Dolenjske Toplice in pohod na Mirno goro.

Popoldan pa so se vsi skupaj zbrali v Dolenjskih Toplicah na družabnem delu srečanja. Najboljšim ekipam in posameznikom, ki so sodelovali na športnih igrah, so bila podeljena priznanja. Za zabavo so poskrbeli agropopovci. Popoldan je v prijetnem in prešernem vzdušju (na sliki) še prehitro minil. Vsekakor pa so se dogovorili, da bodo dnevi Telekoma Slovenije odslej tradicionalni, vsako leto v drugem kraju.

B. Z.

NA PRAVI POTI

Junija leta 1991 so samostojni sindikati papirne, grafične, časopisno-informativne in založniške dejavnosti Slovenije ter Poklicni sindikat vzdrževalcev ustanovili Konfederacijo sindikatov Slovenije Pergam. Peto obletnico njegovega rojstva so s slavnostno skupščino počastili prejšnji petek v veliki sejni dvorani stolpnice Dela.

Sekretarka Vida Fras se je ob tej priložnosti ponosno ozrla na čas, »ko so se iskre, tleče na 123-letnem ognjišču, razplamtele v svoboden plamen«, in v obsežnem govoru nanizala, zakaj in kako je Pergam »podpisal najboljšo kolektivno pogodbo v Sloveniji« in si ustvaril sloves »trdega pogajalca«. V nadaljevanju pa seveda ni mogla mimo razprodaj ali propada papirnic, brezpravnega položaja delavstva, nespoštovanja kolektivnih pogodb, divjega lastninjenja, kraj družbenega premoženja in podobnih anomalij, ki so jim zdaj priča tudi v grafični dejavnosti (tiskarni Ljudska pravica in Slovenija). »A tako kot doslej se bomo tudi poslej kot levi borili za interese svojega članstva...«

Več o viziji Pergama je spregovoril njegov predsednik Dušan Rebolj. »Svoje delovanje nameravamo v prihodnje decentralizirati in ga tako še bolj približati posameznim članom; v ta namen bomo v podjetjih že kmalu odprli občasne pravne pisarne. Vrh vsega pa se bomo dokončno poslovili od vsakršnega delovanja, ki ni v funkciji sindikata,« je povedal, nato pa naštel glavna torišča njihovih aktivnosti: ohranitev delovnih mest, kolektivna pogodba in plače, krepitev strokovnosti (z lastnimi potenciali in zunanjimi eksperti), povezovanje s tistimi strankami, ki bodo v parlamentu zagovarjale njihove interese, in sodelovanje z drugimi sindikati. »Včeraj nas je bilo dvajset tisoč, danes nas je štirideset tisoč, na prihodnji obletnici pa bomo sami ali skupaj združeni z drugimi sindikati že druga najmočnejša centrala v Sloveniji...«

Slavnostno skupščino so sklenili s podelitvijo spominskih plaket Pergama. Prejeli so jih Jože Veršič, Nadja Puppis in Andrej Ritlop, ki so vzpostavili organizacijo in ji ostali zvesti tudi potem, ko so iz takšnih ali drugačnih razlogov odšli v druge dejavnosti.

D. K.

Foto: Sašo Bernardi

SMELO NAPREJ – Na slavnostni skupščini ob 5. obletnici Pergama je sekretarka Vida Fras (levo) članstvu, grafičnim seniorjem in številnim gostom spregovorila o dosedanjem delu konfederacije, predsednik Dušan Rebolj (v sredini) pa je nakazal smeri, po katerih bi utegnil Pergam že ob naslednji obletnici postati druga najmočnejša sindikalna centrala v Sloveniji.

KAJ DELAJO

V območnih organizacijah

Zasavje

Konkretna socialna pomoč

Trgovsko podjetje Agrohit Trbovlje je v začetku leta zašlo v hude finančne in likvidnostne težave. Prišlo je do zamenjave vodstva in ugotavljanja presežnih delavcev.

Delavci niso ostali sami. V reševanje njihovih gmotnih težav so se vključili republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije, Območna organizacija ZSSS Zasavje in sindikat podjetja in tako je bila v preteklem tednu najbolj ogroženim že izplačana enkratna socialna pomoč.

Uspešno usposabljanje

Na zahtevo predsednikov sindikatov podjetij in družb smo za člane svetov delavcev skupaj z ZSSS organizirali in izvedli seminar »Učinkovito soupravljanje«. Dvodnevnega izobraževanja se je udeležilo 28 članov svetov delavcev iz 9 zasavskih firm. V zadovoljstvo vseh udeležencev so zahteven program izpeljali Milan Utroša, Metka Roksandič, Lučka Böhm, Vekoslava Kraševec in Ciril Urek.

Zaradi velikega zanimanja in potrebe po pripravi članov svetov delavcev za njihovo uspešno delo bo Območna organizacija ZSSS Zasavje jeseni spet pripravila seminar.

Poplačilo po stečaju

V letu 1995, ko je bil v Mesni industriji Trbovlje uveden stečaj, so zaposleni člani sindikata pooblastili pravno službo naše območne organizacije, naj jih zastopa v stečajnem postopku.

V sredo so bile na območni organizaciji 67 bivšim zaposlenim izplačane neizplačane plače za pet mesecev, ki smo jih uspeli uveljaviti v stečajnem postopku.

Iskrena čestitka

Vsem članom sindikata in zaposlenim rudarjem v RTH iskreno čestitamo za praznik in želimo, da bi bil sindikat še naprej tako uspešen pri varovanju delavskih in sindikalnih pravic!

Ciril Urek, sekretar

DELAVSKA HRANILNICA d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

Ugodna posojila
za oddih članov sindikatov
od T + 0 % do T + 2 %
v vaši Delavski hranilnici

Če želite preživeti zaslužen oddih v mirnem, prijaznem okolju Bohinjskega jezera, v Termah Zreče, Moravskih, Atomskih, Čateških, Šmarjeških in Dolenjskih Toplicah, Hotelih Palace Portorož, Strunjan, Belvedere, Marina in Simonov zaliv v Izoli, se odločite za oddih s pomočjo posojila naše hranilnice.

Po napornih delovnih mesecih in vsakodnevnih stresih si vzemite čas zase, za svojo dušo in telo, za svoj počitek in nabiranje novih moči.

Oddih lahko preživite v hotelih in zasebnih penzionih **z ugodnim posojilom, ki ga je za Vas posebej pripravila Delavska hranilnica.**

Posojilo vam odobrimo tri dni pred začetkom nastopa oddiha.

Prvi obrok zapade v plačilo z enomesečnim odlogom, torej potem. ko se vrnete z dopusta.

Cene 7-dnevnega bivanja se gibljejo od 22.050 tolarjev do 53.550 tolarjev na osebo.

H gornjemu znesku posojila lahko dobite še dodatek posojila v znesku 15.000 tolarjev za stroške, vezane na oddih (stroški goriva, turistična taksa, žeja).

Primeri izračuna posojila za najnižjo in najvišjo ceno:

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 22.050 SIT

22.050 SIT x 2 = 44.100 SIT + 15.000 SIT = 59.100 SIT,
vrne se 61.902 SIT, rok vračila 6-mesecev, obrok = 10.317 SIT, zavarovanje posojila =390 SIT, stroški posojila 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po ceni 22.050 SIT in s 30% popustom za oba otroka

22.055 SIT x 2 = 44.100 SIT + 2 x 15.439 SIT + 15.000 SIT = 89.970 SIT
vrne se 78.073 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 13.013 SIT, zavarovanje posojila = 492 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 53.550 SIT

53.550 SIT x 2 = 107.100 SIT + 15.000 SIT = 122.100 SIT,
vrne se 127.888 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 21.315 SIT, zavarovanje posojila = 806 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po 53.500 SIT in 30% popustom za oba otroka

53.500 SIT x 2 = 107.100 + 2 x 74.900 SIT + 15.000,00 SIT = 197.000 SIT
vrne se 206.339 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 34.390 SIT, zavarovanje posojila = 1.241 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

Gornji izračuni so osnova, da lažje prilagodite strošek oddiha svojim finančnim možnostim.

Izračuni so narejeni na 6-mesečni rok vračila posojila in enomesečni odlog prvega plačila obroka.

Vsako posojilo bo izračunano individualno po vašem izboru cene.

Za tiste člane sindikatov, ki bi jim tudi ti obroki bili preveliko finančno breme, je izjemoma možen najem posojila tudi na sedem ali osem obrokov brez odloga prvega obroka.

Upamo, da je posojilna ponudba za člane sindikatov zanimiva, zato se vam priporočamo. Vse v zvezi z vašim posojilom in oddihom boste uredili v hranilnici osebno ali po telefonu.

Za vse podrobnejše informacije nas lahko pokličete po telefonu: 061/312098 ali 316881.

Želimo vam prijazen oddih

Direktor
Jože Stegne

Vloga komunikacij pri delavski participaciji – sodelovanje

Piše: dr. Ivan Kejžar

Organizacijske povezave in komunikacije so pomemben dejavnik uresničevanja ciljev delavskega soupravljanja. Komunikacije imajo več vlog:

odkrivanje situacije, prilagajanje razmeram, določanje moči organiziranja, usmerjanje, odločanje in sodelovanje. V prejšnjih številkah smo opisali pet od šestih naštetih funkcij. Dejali smo, da **odkrivanje situacije** ustvarja podlago za sprožitev akcije. **Prilagajanje razmeram** je tvorno predrugačenje ustaljenosti vloge novih dejavnikov in pobud, naša dopolnitev, preobrazba, pa tudi razvoj z njimi vred, to je naša podreditev stvarnosti. **Določanje moči organiziranja** je akcija smotrne razporeditve spleta različnih in kombiniranih dejavnikov, tako da se izrazijo njihove značilnosti. S komuniciranjem dobivamo vpogled v sedanjost, obstoječe stanje in si gradimo osnovo za **usmerjanje** delovanja naprej, za projiciranje, za načrtovanje prihodnjih ciljev. **Odločanje** pa je uresničevanje spodbud v okviru sklenjenih omejitev in danih pooblastil v organizaciji.

Tokrat bomo opisali še zadnjo od navedenih funkcij, to je sodelovanje.

Sodelovanje

Pomembna funkcija komuniciranja je tudi sodelovanje, to je delovanje z drugimi, bodisi pri skupnem izvajanju nalog, funkcionalnih povezavah, pri vodenju, podrejanju ali pri vzdrževanju stikov navzven.

Moč sodelovanja je mogoče vrednotiti po odnosu med prodornostjo in odprtostjo. **Prodornost** je uveljavljanje vpliva na druge, doseganje njihove pozornosti in pristajanja na to, kar od njih želimo, hkrati pa tudi povečanje našega ugleda v njihovih očeh, doseganje enotnega mišljenja in uspešnega usmerjanja dejavnosti.

Odprtost je lastnost, da poslušamo in razumevamo druge, odkrivamo in spoznavamo njihov vpliv, pripravljenost za združitev njihovega dela z našim, uskladitev naše osebne energije in uspešnosti z možnostmi drugih, ustvarjanje njihovega zaupanja.

Značilno je, da so človeški odnosi temelj sporazumevanja med ljudmi, prav tako pa tudi samo ravnovesje odnosov lahko daje sodelovanju svoje prave razsežnosti. Ne zadošča razumeti druge, treba je še delovati v želeni smeri. Prav tako je neskromno potegniti druge za seboj, ne da bi jih poslušali in razumeli. To ne more ustvariti trajnega in globljega ugleda, ki je potreben za delo z ljudmi.

Vse oblike uresničevanja delavske participacije pri upravljanju gospodarskih družb so vezane na izrazito delo z ljudmi. To je omogočeno le z vsestranskim in intenzivnim sodelovanjem, ki ga uresničujemo s komuniciranjem. Pri tem sta pomembni obe komponenti sodelovanja: prodornost in odprtost. S prodornostjo ustvarjamo in širimo interes za uresničevanje delavskih pravic, premagujemo odpor in pristranska stališča do delavske participacije, odpiramo nove poglede na soupravljanje, pridobivamo soglasja in podporo za urejanje delavske problematike.

Odprtost v sodelovanju pa omogoča uspešno odkrivanje problemov upravljanja podjetja, omogoča spoznavanje ovir, ki omejujejo želje in hotenja po uresničevanju postavljenih delavskih zahtev.

Sodelovanje kot sestavina prodornosti in odprtosti je torej tista komunikacijska funkcija, ki odpira poti in ustvarja povezave znotraj in zunaj delavskih predstavništev za integracijo delavske participacije s procesi upravljanja in z organizacijsko strukturo podjetja.

Komuniciranje pri delavskem soupravljanju gospodarske družbe je s svojimi funkcijami tista dejavnost v organizaciji, v kateri so združeni ključni vzvodi sprožanja, priprave, izvedbe, vrednotenja in razvoja delavske participacije kot dejavnika upravljanja podjetja.

Kaj so to...

Odbori sveta delavcev

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju predvideva tudi možnost oblikovanja odborov kot posebnih delovnih teles sveta delavcev, ki jih opredeljuje takole:

58. člen

Svet delavcev lahko ustanovi odbore za obravnavo posameznih vprašanj iz svoje pristojnosti.

Odbori sveta delavcev se lahko ustanovijo tudi za obravnavo tistih vprašanj, ki so pomembna za posebne skupine delavcev (ženske, invalidi, mladi delavci ipd.).

Svet delavcev lahko ustanovi odbore sveta delavcev tudi za posamezne organizacijske enote družbe oziroma dele delovnega procesa ter za dele družbe, ki so izven sedeža družbe (v nadaljnjem besedilu: dislocirane enote), če je v dislocirani enoti najmanj deset delavcev z aktivno volilno pravico.

59. člen

Pristojnosti odborov sveta delavcev določi svet delavcev s poslovnikom.

Največ tretjina odbora sveta delavcev je lahko sestavljena iz delavcev, ki niso člani sveta delavcev.

Organ upravljanja in direktorja družbe se obvesti o ustanovitvi odborov sveta delavcev, njihovi sestavi in pristojnostih.

60. člen

Odbori sveta delavcev obravnavajo vprašanja iz svoje pristojnosti in o svojih zaključkih ter predlogih obvestijo svet delavcev, ki o tem sprejme končno odločitev.

Kdo koga v podjetju zastopa

Piše: mag. Mato Gostiša

V podjetju imamo vedno opravka s tremi vrstami relevantnih in objektivno pogojenih različnih interesov notranjih udeležencev organizacije (angl. stakeholders). To so: 1) interesi osamosvojenega in personificiranega kapitala oziroma podjetja samega; 2) interesi njegovih lastnikov, ki so lahko (zlasti v fazi delitve dobička in še kdaj) tudi drugačni od interesov kapitala samega, in 3) interesi zaposlenih kot pomembnega produkcijskega tvorca. Upravljanje podjetja mora biti takšno, da so vsi ti interesi pravočasno in ustrezno upoštevani pri vseh poslovnih odločitvah (ravnotežno upravljanje), kar potem zagotavlja potrebno stabilno notranje poslovno okolje kot pogoj za večjo poslovno uspešnost (ta pa je skupni cilj vseh udeležencev organizacije). Zato so organi upravljanja tudi sestavljeni iz predstavnikov vseh teh interesov.

Osnovni princip participativnega upravljanja pa je naslednji: Predstavniki delavcev, predstavniki lastnikov kapitala ter menedžerji (predstavniki interesov kapitala – podjetja), ki skupaj sedijo v organih upravljanja, v teh organih v osnovi »zastopajo« različne (vsak svoje) interese, vendar pa so pri odločanju dolžni ustrezno in v kar največji možni meri »upoštevati« tudi druge relevantne in tam prisotne interese ter se z njimi usklajevati. To pomeni, da po potrebi svoje izvirne interese tudi do določene mere podrejajo drugim, objektivno močnejšim interesom ali z njimi vsaj najdejo primeren kompromis. Le na ta način je namreč mogoče priti do optimalne uskladitve teh interesov in oblikovanja »skupnega interesa« pri posameznih vprašanjih.

Vendar pa to seveda ne pomeni, da so predstavniki posameznih omenjenih interesov v kaki posebni »dvojni vlogi«. Gre le za povsem normalen proces oblikovanja takšnih upravljalskih odločitev, ki bodo zagotavljale čim večjo poslovno uspešnost organizacije ob istočasni primerni zadovoljitvi vsakega od relevantnih organizacijskih interesov v okviru objektivnih možnosti. Drugače pa je vsak od predstavnikov različnih interesov znotraj organa prvenstveno v svoji vlogi, to je v vlogi zastopnika interesov svojega mandanta (pooblastitelja) z dolžnostjo usklajevanja teh interesov z interesi drugih, kajti brez tega je večpartitna sestava organov sploh nesmiselna.

Tak način upravljanja vsekakor spodbuja **tudi novo kulturo odnosov v organizaciji**, ki povečuje medsebojno dovzetnost za drugačne (lahko tudi nasprotne) interese in omogoča bistveno lažje premagovanje razlik v interesih ter s tem tudi učinkovitejše upravljanje. Vendar pa nas težnja po drugačni kulturi medsebojnega sodelovanja udeležencev organizacije v procesu upravljanja in priznavanje relevantnosti različnim interesom vseh udeležencev organizacije (ne samo in izključno lastniškim, kot je v nasprotju z moderno učila stara organizacijska teorija) ne sme zapeljati v smeri razglašanja nekakšne **»interesne idile«**, v kateri bodo vsi zastopali interese vseh. Tu in tam namreč naletimo tudi na takšne in podobne utopične zamisli o bodočih interesnih razmerjih znotraj modernega kapitalističnega podjetja.

Te namreč v stvarnosti nimajo prav nikakršne podlage. Vsekakor si je kljub spremembi miselnosti in takšnim ali drugačnim organizacijskim teorijam težko zamisliti, da bodo kdaj vsi udeleženci organizacije imeli dejansko enake interese. Tako ni verjetno, da bodo delavci kdaj (sami od sebe in objektivno) zainteresirani za to, da bi bil npr. čim večji delež ustvarjenega dobička razdeljen za dividende zunanjim lastnikom namesto za akumulacijo ali za udeležbo pri dobičku, ali da bi bili, obratno, lastniki kdaj zainteresirani vlagati svoj kapital ne glede na njegovo donosnost le za to, da bi čimveč delavcev imelo službo ipd. **Razlike v interesih med udeleženci organizacije so namreč nekaj objektivnega,** nekaj, česar ni mogoče dejansko izničiti ali si pred tem zatiskati oči in pridigati teoretično integracijo vseh teh interesov v nekakšen »nadinteres«. V praksi je vsekakor mogoče doseči optimalno sožitje različnih organizacijskih interesov na poti k uresničevanju skupnega cilja (to pa je večja poslovna uspešnost podjetja, kajti le v poslovno uspešnem podjetju lahko vsak od udeležencev organizacije realizira svoj specifičen interes), ni pa mogoča njihova integracija v en interes.

Nikogar od predstavnikov različnih interesov v organih podjetja torej ni mogoče siliti ali mu celo pravno zapovedovati, naj pri odločanju zastopa druge interese (npr. delavske predstavnike naj zastopajo interese lastnikov). To je nekaj popolnoma nenaravnega in seveda temu primerno nesmiselnega. Vedno pa je mogoče od njih terjati, naj poleg lastnih v skupno dobro ustrezno upoštevajo tudi vse druge bistvene interese različnih udeležencev organizacije (opomba: o pomenu vsebinskega razlikovanja med pojmoma »zastopanje« in »upoštevanje« interesov smo obširneje pisali v eni prejšnjih številk). Edino, kar je vsakemu predstavniku oziroma zastopniku v organih podjetja mogoče in smiselno vnaprej zapovedati oziroma predpisati, je torej dolžnost usklajevanja s predstavniki drugih interesov oziroma dolžnost maksimalnega prizadevanja za uskladitev vseh različnih interesov pri sprejemanju posamezne poslovne odločitve.

Če bi bilo res mogoče posamezniku kar (pravno) zapovedati hkratno izvirno zastopanje različnih interesov pri odločanju po načelu »vsak zastopa vse«, bi bilo vseeno, če bi imeli tudi sodstvo še vedno organizirano po načelu »kadija toži, kadija sodi«, če bi bil parlament še naprej nestrankarski, če bi delavci še naprej (samo)upravljali družbeno lastnino v imenu njenega lastnika (družbe), če bi imeli v podjetju samo en organ upravljanja, ki bi zastopal tako interese lastnikov kot tudi interese podjetja (kapitala) in interese zaposlenih itd.

Nekakšne dvojne ali trojne vloge v procesu upravljanja (hkratno »zastopstvo« več vrst različnih interesov v istem organu) zato seveda nima noben posameznik, ampak jo lahko imajo samo dvo ali tripartitno sestavljeni organi. Proces usklajevanja različnih interesov znotraj takšnih organov pa se izraža v posameznih odločitvah družbe, ki se navzven potem kažejo kot »skupni interes« glede posamezne konkretne odločitve. Tudi nekakšnega apriornega »skupnega interesa podjetja«, ki naj bi se mu že vnaprej podrejali vsi specifični interesi posameznih udeležencev organizacije, torej v resnici ni, ampak se skupni interes oblikuje šele v procesu usklajevanja posamičnih interesov, in sicer glede vsakega posameznega vprašanja posebej. V tem pogledu ni nič postavljeno oziroma dano in samoumevno vnaprej.

Edini, ki so v dejanski dvojni vlogi glede oblikovanja in zastopanja svojih interesov v podjetju, so notranji delničarji. O položaju notranjih delničarjev v procesu upravljanja podjetij pa obširneje kdaj drugič.

Delavski direktorji v Veliki Britaniji

Piše: mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela

Predstavniki zaposlenih v upravnih odborih kot oblika sodelovanja zaposlenih pri upravljanju

Čigave interese naj zastopa direktor – interese lastnikov (kapitala) ali podjetja kot celote? O tem v Veliki Britaniji vse glasneje razpravljajo. Dosedanji koncept podjetja, v katerem delavci delajo, menedžment pa upravlja v imenu in interesu (izključno) kapitala, je presežen. Nov koncept je koncept podjetij in gospodarstva nosilcev interesov (stakeholders) in ne več delničarjev – lastnikov kapitala (shareholders). V podjetju naj bi pri poslovnih odločitvah upoštevali interese vseh, ki so interesno vezani na podjetje, in to so poleg lastnikov kapitala tudi zaposleni, poslovni partnerji, kupci in širša družbena skupnost. V tem smislu naj bi vsak direktor (tudi delavski) uravnaval interesne konflikte različnih nosilcev.

Pri nas dileme, koga naj zastopajo direktorji, ni. Ti zastopajo kapital. Problem se pojavi šele, ko je direktor delavski. Kaj je delavski direktor? Nekateri menijo, da je že sam naziv contradictio in adjecto (če je direktor, ne more biti delavski). Osnovna dilema je, ali naj bo delavski direktor v prvi vrsti (kadrovski) direktor (imenovan in odgovoren nadzornemu svetu) ali v prvi vrsti delavski predstavnik (imenovan in odgovoren delavcem). Zastopniki prvega stališča se sklicujejo na (uspešne) izkušnje, ki jih imajo z institucijo delavskega direktorja v Nemčiji. Delavski direktor je enakopraven član uprave, katerega delovno področje je »človeški kapital«. S tem delo (v primerjavi s kapitalom) pridobi pomembnejšo vlogo kot do tedaj. Koncept je vpet v zahteve modernega participativnega managementa in v podjetjih lahko prispeva k uspešnejšim poslovnim rezultatom in boljšim medčloveškim odnosom.

Zastopniki koncepta delavskega predstavnika argumentirajo svoje stališče s pojasnjevanjem okoliščin in razlogov uvajanja delavskega direktorja v nemška podjetja pred štiridesetimi leti in dejstva, da je pri nas vloga kadrovskega direktorja uveljavljena, ter opredelitve delavskega direktorja kot ene od oblik delavskega soupravljanja.

V nadaljevanju bomo na kratko spregovorili o instituciji delavskega direktorja v Veliki Britaniji, ki vsebuje elemente obeh prej omenjenih konceptov, čeprav je nekoliko bližje konceptu predstavnika delavcev. Pri tem je treba omeniti, da imajo v Veliki Britaniji delavske direktorje v približno sto podjetjih in da postavljanje delavskih direktorjev v velikih podjetjih ni zakonsko obvezno. Prvi delavski direktorji so se v Veliki Britaniji pojavili v 70-tih kot reakcija na Bullockovo poročilo tedanji laburistični vladi o razmerah v britanskem gospodarstvu in industrijskih odnosih. V poročilu je bilo ugotovljeno, da je za izboljšanje rezultatov britanskega gospodarstva potrebno poskrbeti za spremembe v razmerju kapitala in dela in odpraviti do tedaj izrazito podrejen položaj dela. Čeprav so bili prvi delavski direktorji deležni številnih kritik, so njihove izkušnje dragocene temza tiste, ki so prišli pozneje.

Večina danes delujočih delavskih direktorjev je v podjetjih, ki so se za uvajanje te inštitucije odločila v 80-tih, v času privatizacije v Veliki Britaniji. V glavnem gre za podjetja, privatizirana s pomočjo notranjega odkupa.

Delavski direktorji v Veliki Britaniji so od zaposlenih (sindikata) izvoljeni predstavniki delavcev v upravnem odboru družbe. Čeprav to pomeni, da v upravi zastopajo interese zaposlenih, so kot direktorji (člani uprave) dolžni upoštevati interese podjetja. Tako bo delavski direktor sprejel odločitev, ki je mogoče v nasprotju z interesi posameznih delavcev, toda pomeni najboljšo rešitev za podjetje kot celoto. Za razliko od nemških kolegov – britanski delavski direktorji nimajo določenega področja dela (in so izvršilni direktorji). Delavski direktor je v upravi zato, da bi se v njej vedno slišalo mnenje zaposlenih o vseh vprašanjih, ki so predmet razprave ali odločanja. Zaradi tega mora delavski direktor dobro poznati stališča zaposlenih (in jih biti sposoben posredovati upravi). Ponavadi delavski direktor, ko prevzame funkcijo, ne zapusti popolnoma svojih dotedanjih delovnih obveznosti prav zaradi tega, da ne bi izgubil stika s tistimi, ki jih predstavlja.

Pomemben del njegove vloge je tudi posredovanje informacij o vsem, kar se dogaja v upravi, zaposlenim. Na ta način so zaposleni lahko prepričani, da uprava ne počne nič brez njihove vednosti, kar lahko bistveno zmanjša napetosti v podjetju kot posledice nezaupanja zaradi neobveščenosti. Ker enakopravno sodeluje pri delu uprave, mora biti delavski direktor za to delo usposobljen. Izobraževanje (posebej na področju financ, računovodstva) traja zelo dolgo (na primer, prvo leto mandata lahko delavski direktor uporabi za izobraževanje) in je nenehno.

Kadrovski direktorji, ki so že v naših podjetjih, lahko izboljšajo svojo vlogo, upoštevajoč izkušnje nemških kolegov in napotke novejše organizacijske in menedžerske teorije o nujnosti in poslovni upravičenosti participativnega načina vodenja. Delavski direktorji naj bi bili, kakor jih definira slovenska zakonodaja, predstavniki delavcev v upravi in tako dejanska oblika soupravljanja. Torej, v podjetjih potrebujemo oboje: participativno usmerjenega kadrovskega direktorja in delavskega direktorja kot predstavnika delavcev v upravi družbe.

V so učbenikih definirane vloge, ki naj bi jih različni organizacijski akterji imeli v podjetju, pogosto zelo daleč od njihovih dejanskih vlog v realnem življenju organizacij. To je še posebej pomembno za družbo in gospodarstvo v tranzicijskem obdobju. Zavedati se je treba, da so tudi v kapitalističnih gospodarstvih delniške družbe daleč od enostavne v učbenikih podane podobe trikotnika, v katerem so med tremi skupinami (lastniki, menedžment in delavci) razdeljene vloge, interesi in moč. To velja prav tako (če ne še bolj) za delniške družbe v Sloveniji, v katerih je sedajprevladujoča lastniška oblika lastništvo zaposlenih, kar pomeni, da so različni interesi (lastniški, delavski, menedžerski) včasih združeni v eni sami osebi.

Primerjava nemškega in britanskega delavskega direktorja:

	Nemčija	Velika Britanija
Predstavnik dela in kapitala	kapital	delo
Področje dela znotraj uprave	kadrovsko	ni določeno
Položaj v primerjavi z drugimi člani uprave	enakopraven	enakopraven

Kateri koncept bi bil primeren za slovenska podjetja? Ali naj bo delavski direktor delavcem prijazen direktor ali od delavcev izbran predstavnik? Oboje!

Podatki o avtorjih: **Mato Gostiša**, diplomirani pravnik in magister organizacijskih ved, Studio participatis (izobraževanje, svetovanje, založništvo); **Ivan Kejžar**, doktor pedagoških ved in profesor za komunikacijsko področje pri Fakulteti za organizacijske vede v Kranju; **Aleksandra Kanjuo Mrčela**, magistra družboslovnih ved in sodelavka Inštituta za družbene vede pri Fakulteti za družbene vede v Ljubljani.

To stran pripravlja Delavska enotnost v sodelovanju s Studiom participatis.

SINDIKALNI ASPIRIN ZA ZDRAVSTVO

Na pobudo Braneta Mišiča, delegata Zveze svobodnih sindikatov, skupščina zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) ni sprejela predloga o zmanjšanju pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Sindikati so uspeli, da je skupščina to točko enostavno umaknila z dnevnega reda. Socialni sporazum, ki sta ga podpisala vlada, delodajalci in sindikati, namreč zagotavlja, da se pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja za letos ne bodo krčile.

Tako se ne bodo zmanjšale vrednosti storitev, ki se zagotavljajo v obveznem zdravstvenem zavarovanju na področju zdraviliškega zdravljenja, zobne protetike in očesnih pripomočkov za odrasle, prevozov z reševalnimi in drugimi vozili. Če bi predlagane spremembe obveljale, bi zmanjšali izdatke obveznega zdravstvenega zavarovanja za nekaj več kot 560 milijonov tolarjev. Manjkajoča sredstva naj bi do jeseni poiskali kje drugje. O tem bo razpravljal tudi ekonomsko-socialni svet.

Omejevalni ukrepi zaradi izgube

Zavodu grozi namreč letos precejšnja izguba, ki jo namerava pokriti z različnimi omejevalnimi ukrepi. V prvem četrtletju letos je sicer posloval z manjšim presežkom, vendar pa naj bi zaradi naraščajoče inflacije, višjih plač zdravnikov in vseh drugih, zaposlenih v zdravstvu (posledice stavke) pridelal 3,4-milijardno izgubo.

Po rebalansu finančnega načrta zavoda, ki ga je skupščina sprejela, naj bi prihodke in odhodke za letos uskladili z naslednjimi omejevalnimi ukrepi: obseg dežurnih ur naj bi zmanjšali za 565 milijonov, materialnih stroškov za 132 milijonov, odsotnost z dela nad 30 dni za 681 milijonov, materialne stroške zavoda za 13 milijonov tolarjev. Največ pa naj bi prihranili pri potrošnji zdravil in tehničnih pripomočkov, in to kar 1,7 milijarde tolarjev.

Tako obsežni omejevalni ukrepi ne bi bili potrebni, če bi vsa podjetja pravočasno plačevala prispevke za zdravstveno zavarovanje. Znesek neplačanih prispevkov je do konca aprila letos znašal 2,3 milijarde. K temu pa je treba prišteti še znesek že zapadlih naplačanih obveznosti v višini 1,05 milijarde tolarjev. Na seznamu dolžnikov je kar 30 podjetij. Med njimi največ dolgujejo RLV Ravne na Koroškem, Lestro Ledinek Maribor, Slovenske železarne Metal Ravne na Koroškem in Slovenske železarne Centralne delavnice iz Ljubljane, Steklarna Boris Kidrič iz Rogaške Slatine, GIP Pionir Novo mesto, Kostroj obdelava Celje...

Okleščen seznam zdravil

Največ omejitev bo na področju predpisovanja zdravil. Po novem bodo zdravila razporejena le na pozitivno in vmesno listo, ki pa bosta zmanjšani v primerjavi z dosedanjim obsegom zdravil, ki smo jih dobivali na recept. Na pozitivni listi naj bi bila zdravila, ki so najbolj učinkovita, strokovno najmbolj utemeljena in jih naši zdravniki praviloma najpogosteje predpisujejo, in pa seveda vsa zdravila, ki so nujno potrebna za zdravljenje določene bolezni. To pomeni, da se je kar nekaj zdravil s pozitivne liste znašlo na vmesni, kamor so preusmerili tudi nekatera zdravila s sedanje negativne liste.

Pri zdravilih za otroke veljajo izjeme. Enaka zdravila za otroke so lahko na pozitivni listi, za odrasle pa na vmesni. V pripravi je tudi register zdravil s cenami, ki bodo za vse lekarne enake. Na predlog predstavnikov upokojencev pa skupščina ministrstvu za zdravstvo priporoča, naj čimprej izda tudi negativno listo zdravil, ki je pomembna za uveljavljanje dodatnega nadstandarda A in C prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Skupina upokojencev v skupščini ZZZS je tudi predlagala, naj zavod po šestih mesecih pripravi analizo finančnih učinkov omejevanja potrošnje zdravil.

Zmanjševanje števila zdravil, ki jih zagotavlja obvezno zdravstveno zavarovanje, je dr. Marin Toth iz ZZZS utemeljeval s kopico podatkov. V Sloveniji strmo narašča poraba zdravil, saj povprečni Slovenec dobi na leto 6,2 recepta in kar 16 zavojčkov najrazličnejših zdravil. Za zdravniške recepte je šlo lani kar 1,2 odstotka bruto družbenega proizvoda. Stroški za zdravila so lani dosegli kar 18,7 odstotka vseh izdatkov zavoda oziroma več kot 26 milijard tolarjev.

V času bolniške obvezno doma

Pri tehničnih pripomočkih so vključeni nekateri novi, ki so nujno potrebni (aspirator, zaščitna čelada) ali pa so racionalnejši od sedanjih. Navedeni so tudi pogoji, kdaj imajo slepe in slabovidne osebe pravico do kasetofona in Braillovega pisalnega stroja. Zavarovane osebe si lahko nekatere pripomočke nabavijo tudi v tujini brez posebnega postopka, predvidenega za zdravljenje v tujini. V tem primeru imajo pravico do povračila dejanskih stroškov, vendar največ do višine cene, ki velja za obvezno zavarovanje.

Večji nadzor bo tudi nad bolezensko odsotnostjo. V času bolniške bodo morali bolniki obvezno ostati doma, razen če zdravnik ne odredi drugače. Odsotnost z doma je možna le ob odhodu na pregled ali terapijo.

Pravilnik daje več pristojnosti laičnim kontrolorjem, ki kot predstavniki zavoda kontrolirajo bolezensko odsotne zavarovance. Zavod bo lahko zadržal izplačilo nadomestila, če bo kontrolorju onemogočen obisk bolnika. S tem naj bi stopili na prste predvsem vsem tistim »bolnikom«, ki med bolezenskim dopustom gradijo hiše, kosijo travo ali pa pomagajo sosedom pri raznih opravilih. Navedeni ukrepi in omejitve naj bi začeli veljati od 1. avgusta letos, potem ko jih potrdi tudi minister za zdravstvo in objavi Uradni list.

M. F.

Zdravstvo za takšne in drugačne žepe

Kakšne so razmere v slovenskem zdravstvu, je še najbolj pokazala razprava o razrešitvi ministra za zdravstvo dr. Božidarja Voljča v državnem zboru. Čeprav interpelacija ni odnesla ministrove glave (krivdo da bi morala prevzeti celotna vlada), je odprla kopico bolečih točk našega zdravstva, ki bi jih država morala začeti čimprej reševati.

V zadnjih štirih letih, ko je začela veljati nova zdravstvena zakonodaja, ko smo začeli rušiti stari sistem in uvajati novega, so se začele stihijsko zmanjševati ali opuščati nekatere pomembne dejavnosti, kot so medicina dela, preventivno zdravstveno varstvo v nekaterih odročnih krajih, obiski patronažnih sester na domu. Obratnih delavskih ambulant skoraj ni več.

Na področju poklicnih bolezni ni bilo narejenega praktično ničesar. Sploh nismo na novo opredelili, kaj poklicna bolezen je. To še najbolj občutijo delavci, ko ne morejo uveljavljati tovrstnih pravic. Lani ni bila na primer med poklicnimi boleznimi registrirana niti ena od 95 ugotovljenih azbestoz v Salonitu Anhovo.

In kar je najbolj boleče, povečale so se razlike pri zagotavljanju zakonsko zajamčenih pravic. Z uvajanjem samoplačniških ambulant naj bi se skrajšale čakalne dobe, a so se se, žal, še podaljšale. Položaj tistih, ki zdravstvo vzdržujejo, se je močno poslabšal, čeprav prispevajo letno več sredstev kot prej.

Razslojenost prebivalstva je šla najdlje ravno na področju zdravstva. Vsi tisti, ki si lahko plačajo več in bolje, se poslužujejo samoplačniških ambulant in privatne prakse. Drugi morajo čakati v dolgih vrstah, pravice iz obveznega zavarovanja pa se jim za povrh še vsako leto bolj krčijo.

Vse bolj se oblikuje dvojni sistem zdravstvenega varstva: eden za navadne državljane, ki uporabljajo storitve obveznega zdravstvenega varstva, in drugi za višji, bogatejši sloj samoplačnikov. Namesto da bi sistem zdravstvenega varstva blažil socialne razlike, jih še povečuje. Revnim so zdravstvene storitve vse manj dostopne. Skratka, zdravstvo, ki porabi danes trikrat več sredstev kot pred leti, se razvija stihijsko, brez jasnih usmeritev, pod pritiski različnih interesov.

Sindikati so na zadnji skupščini Zavoda za zdravstveno zavarovanje sicer zazdaj uspeli zajeziti krčenje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, a najbolj občutne spremembe se obetajo na področju predpisovanja zdravil. Veliko govorimo, da zdravniki pišejo preveč receptov, zelo malo pa, kateri zdravniki so to, in še manj o tem, da je tudi cena zdravil tista, ki je povečala maso sredstev zanje.

Evropska konferenca o reformah zdravstvenih sistemov, ki je pod okriljem Svetovne zdravstvene organizacije potekala prejšnji mesec v Ljubljani, je pokazala nujnost zagotavljanja določene ravni zdravstvenega varstva vsem ljudem, kakšna je ta raven, je odvisno od tega, koliko posamezna država zmore. Evropski kažipot za naprej je torej zagotavljati zdravje vsakomur in ne le bogatim. Gre za usmeritev, ki smo jo v prejšnjem sistemu dobro poznali in jo sedaj na novo odkrivamo.

Če se je naša država razglasila za socialno, ne bi smela dopustiti takšnega razslojevanja na področju zdravstva, saj si s tem zapiramo lasten razvoj.

V tako majhnem narodu, kot je slovenski, u omejenimi kadrovskimi viri za svoj razvoj, je zgrešeno, predvsem pa skregano z zdravo pametjo, razvijati zdravstvo, ki se odpira bogatim in krči pravice revnejšim. To pelje v razvojni samomor naroda, ki je že tako znan po samomorih.

Marija Frančeškin

ČRTALI VEČ KOT 16.000 BREZPOSELNIH

Število brezposelnih, registriranih pri Republiškem zavodu za zaposlovanje, se zmanjšuje že peti mesec zapored. Konec maja je bilo brezposelnih 118.321 oseb, kar je v primerjavi z aprilom za 1,3 odstotka manj. Na krčenje letošnje brezposelnosti je znatno vplivalo pogostejše črtanje iz registra, ker to zahtevajo strožji predpisi. Tako so letos črtali iz registra že 16.664 oseb ali dvakrat več kot lani v enakem obdobju.

Pri 5.000 osebah je bil razlog črtanja iz registra njihova lastna volja, zatrjujejo na zavodu, pri 4.500 nezglašanje na zavodu, pri 136 odklonitev ponujene zaposlitve, preostali so izpolnili pogoje za upokojitev, se preselili itd.

Medletna primerjava kaže, da se je maja, kot tudi v preostalih mesecih letošnjega leta, na novo prijavilo več brezposelnih kot lani, zlasti tistih, katerim je prenehalo delovno razmerje za določen čas, znova pa se je povečalo tudi prijavljanje brezposelnih zaradi stečajev in trajno presežnih delavcev. Tako se je v letošnjih petih mesecih na zavodu na novo prijavilo več kot 31.000 brezposelnih, kar je za dobrih 12 odstotkov več kot v enakem obdobju lani. Delovno razmerje je sklenilo blizu 23.000 brezposelnih, to je za 21 odstotkov manj kot v lanskih petih mesecih, od tega jih je skoraj 70 odstotkov dobilo le začasno delo.

Z daljšanjem trajanja brezposelnosti se zmanjšujejo tudi posameznikove možnosti za zaposlitev. Med tistimi brez dela je že 57 odstotkov dolgotrajno brezposelnih, največ jih je starih nad 40 let. Vztrajno se povečuje brezposelnost žensk, ki bo kmalu presegla moško brezposelnost.

M. F.

PREBERITE in NAROČITE

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

V Zbirki priročnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

(1) SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE
avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Miklič6. 900,00 SIT

V tej zbirki imamo na zalogi še priročnike:

(2) SOODLOČANJE, ZAPOSLOVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA
avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT

(3) DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS
s statutom ZSSS 1.800,00 SIT

(4) DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI
– mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
– Nadja Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB
– Gregor Miklič
UREŠNIČEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU
– Milan Utroša 2.000,00 SIT

Vse štiri priročnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo ..... izvod(ov) priročnika pod zap. št. (1),

..... izvod(ov) pod zap. št. (2),

..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in

..... izvod(ov) pod zap. št. (4).

Naročeno nam pošljite na naslov: .....

.....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Račun bomo plačali v zakonitem roku.
Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Kraj, datum: ..... žig

Podpis naročnika .....

DELAVSKA ENOTNOST · ŽLAHTNI PLIN · ŠVICARSKI BAKROREZEC (JOHANNES) · ALKOHOLNA PIJAČA IZ ZELIŠČ · IGOR OZIM · ZVOK, TON · CIGAN · IZGUBA DLAKE PRI ŽIVALIH · SINIKO · SOKRATOV TOŽNIK · ŽIVAL RJAVE BARVE · NAGRADNA KRIŽANKA

SLOVENSKA ŠAHISTKA / AMERICIJ · OKRASNA SREDOZEMSKA RASTLINA

OSTRO DIŠEČ PLIN / GLASILO ITAL. KOMUNISTOV

MATERINO ZNAMENJE · LETEV / SKLADATELJ GOBEC

OSEBA IZ BIBLIJE / VELETOK V JUŽNI AMERIKI · BIKOV GLAS / NATRIJ · KAREL NOVAČEK / MATI

AVTOR: BORUT LEVEC · MAJHNA DLAKA PRI PRAŠIČU · POLJSKI LOV NA ZAJCA · IGRALKA MARGRET · LJUDSTVO NA TAJSKEM / FRANCE ARHAR · NOGOM. VRATAR DASAJEV / BOMBAŽNA TKANINA · ZMAGA PRI ŠAHU / IMETJE

SLOVENSKA KEGLJAVKA (TONČKA) · MESTNA TRDNJAVA / REVEŽ, SIROMAK · PIKOLOVSKI URADNIK · IZUMI

VRSTA LISICE · PLEME IZ SKUPINE BANTU / ANLEŠKO PIVO

DOLGO ČASOVNO OBDOBJE · REČICA NA PLANINSKEM POLJU / SRED. VRTENJA · ALIDA VALLI / ZEMLJA · ATLET AOUITA / RIBIŠKA MREŽA

TODOR ŽIVKOV · LETOVIŠČE NA CRESU / IZBRANA DRUŽBA · POTNA KAPLJA · SLOJ USEDLIN / LESNI DELAVEC · RDEČI KRIŽ / LUKA NA JUGU ANGLIJE

PEVKA TADDIO · LETOVIŠKI KRAJ V DALMACIJI / PETER AMERŠEK · POVRTNINA / PRITOK INNA NA BAVARSKEM

AFRIŠKI VELETOK · PREMIKANJE ZEMELJSKIH TAL / RUSKI VLADAR · OSEBNI ZAIMEK · BEŽNA SKICA / BARVA IGRALNIH KART

GLAVNA ZAGREBŠKA ULICA · JAVNI PRIKAZ ZNANJA / LEON ŠTUKELJ · NIZOZEMSKI ASTRONOM (JAN HENDRIKE) / KARLOVAC

HRVAŠKI KIPAR (FRANE) · ZVEZA ŠPORTNIH DRUŠTEV · NARAVOSLOVEC KOPERNIK

OBER · MANJŠA MORSKA RIBA · PRIPRAVIL: SALOMONOV UGANKAR · STRANICA V PRAVOKOTNEM TRIKOTNIKU

Nagradna križanka št. 31

Rešeno križanko nam pošljite do 16. julija 1996 na naslov:

Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 31.

Nagrade za rešeno križanko so:

(1) ura Etic Quartz, (2), 5.000 SIT, (3) 3.000 SIT, (4) 2.000 SIT, (5) knjižna nagrada.

Rešitev nagrade križanke št. 28 ((19-20)

SALOMONOVI OTOKI, PLOČEVINASTI BOBEN, LAVAL, TARTINI, ANI, EVI, AIR, ARAT, KRKA, STANISLAV, ATAKA, AS ČOK, AMALTEA, ERROL, KAŠTELAN, EISLER, OLEAT, ARTEL, RASTER, TIN, OLINKA, STOKES, ILIR, BABNIK, NAAS, KAR, SEURAT, BALI, LOK, DT, OK, GNADA, OBISK, KOLERA, STRINA, VOL, ATAR, OIDIJ, MEREK, RŽ, ORKA, ASIMPTOTA, ORIS, NAIVNA UMETNOST, AN SKA, EDIRNE, ELLA, NO, ALT, OSNUTEK, LOIRE, ŠIVANKA, REGENS, ATEST, ČM, STAVKAR, SELA, SEN, OSKAR, OP, LE, LITIJA, TARA, RIKO, JERNEJ JERŠAN, RIT, PAT, DAN, BAVARSKA, EH, LASALLE, AMI, LL, RAŠA, TRIO, TRIGLAV, NIEVO, ABBA, DIANA, VRAG, SEKT, ANTAR

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 28 (19-20)

1. Ana Snoj, Semič 381a, 8333 Semič,
2. Franc Horvat, Repnje 30a, 1217 Vodice,
3. Katja Lipovšek, Gorenjska cesta 12, 3320 Velenje,
4. Kristina Bašelj, Ilirska 6, 1000 Ljubljana,
5. Aleš Kadunc, Adamičeva 2, 1000 Ljubljana

Nagrade bomo poslali po pošti

Križanko pripravil
SALOMONOV UGANKAR

NAGRADNI SKLAD

Ta teden sta praktični nagradi v naš nagradni sklad prispevala:

- Uro Etic Quartz – **UZO, d. o. o.**, podjetje za trgovino, proizvodnjo in storitve Parmova 53, 61000 Ljubljana – tel.: 061/301-787; Trgovina: Hala Tivoli, Celovška 25, tel.: 061/1315-155. V njej prodajajo ure, zlato in ostalo; kozmetiko svetovnih znamk, igrače, avdio-video tehniko, tekstil – Casucci, Lee, Legend in drugo.
- Pletene izdelke – **Pletilstvo Fočič**, Ljubljana, Pot na Hreše 25.

POZOR!

K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.

ATRIS d.o.o.

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 25

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.
Pišite nam ali telefonirajte na 061/131 00 33, int. 384, 385, 061/326–982 ali 322–975; naš telefaks je 061/326–982 ali 317–298, žiro račun 50101–601–92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

1. **BOHINJ** – počitniški hišici v UKANCU – za 6 oseb – tri spalnice, kuhinja, dnevna soba, kopalnica, 150 m od jezera. Cena 80 DEM. Termini v septembru.
2. **KRANJSKA GORA** – PENZION SATURN – nad jezerom Jasna, dvo–, tri– ali štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 39 DEM.
3. **MORAVSKE TOPLICE** – zasebna hiša, 2–, 3– in 4–posteljne sobe. Cene: nočitev z zajtrkom 1.900 SIT, polpenzion 2.750,00 SIT, polni penzion 3.750,00 SIT.
4. **POKLJUKA** – DVO ALI ŠTIRIPOSTELJNI APARTMAJI – spalnica, kuhinja, kopalnica. Cena dnevnega najema 55 oz. 70 DEM. Brunarica za 8 oseb, cena 135 DEM.
5. **RATEČE – PLANICA** – počitniški dom s 23 ležišči, cena polpenziona 35 DEM, polnega penziona pa 41 DEM.
6. **NOVIGRAD** – trisobno stanovanje, možnost bivanja za 5 oseb, cena 68 DEM.
7. **BOHINJSKA ČESNICA** – privatna hiša, 4 dvoposteljne sobe, TWC, kuhinja. Cena 18 DEM na osebo, apartmaji za 4 osebe 115 DEM. Možnost naročila obrokov.
8. **SORIŠKA PLANINA** – počitniški dom – triposteljne sobe in bungalov za 6 oseb. Primerno za taborniške skupine, šolo v naravi. Polni penzion 26 DEM.
9. **ČATEŽ** – štirje apartmaji z možnostjo uporabe kuhinje ali pa hišne ponudbe. Ponudba je dopolnjena z jahalno šolo, veslanjem na Krki in kopanjem v Čatežkih toplicah. Najem apartmaja za 4 osebe je 75 DEM.
10. **ROGLA** – hotel PLANJA – polpenzion v dvoposteljni sobi 5.300 tolarjev, najem apartmaja v Termah Zreče za 4 osebe 7.200 tolarjev dnevno. Člani sindikata delavcev gostinstva in turizma imajo 10% popust.
11. **MORAVSKE TOPLICE** – kontejner za 5 oseb, posamezni termini od 10. 6. do 20. 7. 1996. Cena 66 DEM.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

1. **Počitniške hišice v Čatežu, Atomskih toplicah ali Moravskih toplicah, Banovcih, Ptujskih toplicah, Rogli, Bovcu, Bohinju ali Kranjski Gori** za vsa obdobja.

Informacija sindikalnim zaupnikom

ATRIS bo v času dopustov v juliju in avgustu razpolagal z vrsto počitniških zmogljivosti. Pokličite nas in poslali vam bomo katalog. **Objavite našo ponudbo v vašem glasilu.**

B. DOPUSTI 1996 – POLETJE 1996

OD 22. 6. DO 5. 9.

1. **BARBARIGA PRI PULI** – enosobno stanovanje za 4 osebe, najem 7 dni. Termini po 4. septembru 1996. Cena 4.800,00 SIT.
2. **PIRAN** – štiriposteljni apartmaji. Cena najema 95 DEM na dan.
3. **POKLJUKA** – dvo– ali štiriposteljni apartmaji. Cena najema 60 do 80 DEM na dan.
4. **FIESA** – tri– ali štiriposteljne sobe, tuš, WC. Polpenzion 52 DEM na dan, otroci do 10. leta imajo 30 % popust.
5. **MORAVSKE TOPLICE** – dvo– ali tripostelјne sobe s tušem, wc–jem, možnost uporabe kuhinje. Cena 3.300 SIT na osebo, polpenzion 2.700 SIT, polni 3.750 SIT.
6. **UMAG** – hotel ISTRA – 7 dni, najem 414 DEM
– apartmaji POLINEZIJA za 5 oseb – 7 dni, najem 850 DEM.
7. **NOVIGRAD** – hotel MAESTRAL – 7 dni, polpenzion 455 DEM.
8. **MAREDA PRI NOVIGRADU** – dvosobno stanovanje za 4 – 5 oseb, dnevni najem 69 DEM in turistična taksa.
9. **NOVIGRAD – KASTANJA** – izbirate med tremi naselji apartmajev, bungalovov ali apartmajskimi hišicami s polpenzionsko storitvijo. Termini so sedemdnevni od 29. junija dalje.
Cene: – apartmaji za 3 ali 5 oseb – polpenzion 58 DEM
– bungalovi za 2 ali 4 osebe – polpenzion 58 DEM
– lesene hišice za 2, 3 ali 4 osebe – nočitev 17 DEM/osebo, možnost polpenziona
– hišice za družinski dopust z dvema ali tremi spalnicami, kuhinjo, kopalnico – 85 oz. 95 DEM dnevno.
10. **POREČ** – hotel TAMARIS – 7 dni, polpenzion 500 DEM, do 26. 7. – 371 DEM.
– hotel LUNA – 7 dni, polpenzion 442 DEM*
– hotel PICAL – 7 dni, polpenzion 540 DEM*
– hotel NEPTUN – 7 dni, polpenzion 463 DEM
akcija 7 – 6 dni , 12 – 10 dni
– hotel DIAMANT – 7 dni, polpenzion 435 DEM*
– hotel GALEB – 7 dni, polpenzion 359 DEM*
– apartmaji LANTERNA za 3 osebe 90 DEM*, za 4 osebe 102 DEM*
– apartmaji LUNA za 3 osebe 98 DEM*, za 4 osebe 116 DEM
– apartmaji DIAMANT za 2-4 osebe 110 DEM*, za 4–6 oseb 130 DEM*.
11. **OTOK MALI LOŠINJ** – Nerezine – enosobno stanovanje za 4 osebe, termini praviloma 7 dni – cena 82 DEM na dan.
12. **OTOK CRES – ZAGLAV** – garsonjera za 4 osebe, termini praviloma 7 dni – cena 76 DEM na dan.
13. **OTOK PAG** – Novalja – apartmaji v privatnih hišah za 2, 3, 4 ali 5 oseb. Cena 25 DEM na osebo na dan.
PAG – DRUŽINSKI HOTEL TONY – tripostelјne konfortne sobe, TWC, balkon – pritličje ali 1. nadstropje. Cena polpenziona 44 DEM, možna nočitev z zajtrkom, lastna restavracija in bife. Hotel ima lastno peščeno plažo 20 m od objekta. Parkiranje na urejenem parkirnem prostoru. To ponudbo priporočamo.
14. **HVAR** – hotel PALACE – polpenzion, za 7 dni 385 DEM*
– hotel ANFORA – polpenzion, za 7 dni 385 DEM*.
15. **BRAČ** – privatni apartmaji za 2 osebi 455 DEM*, za 4 osebe 732 DEM*, za 6 oseb 905 DEM.
16. **KORČULA** – hotel LIBURNIA – polpenzion 420 DEM*
– hotel MARKO POLO – polpenzion 346 DEM*
– apartmaji BON REPOS za 2 osebi 490 DE *, za 4 osebe 595 DEM*, za 6 oseb 770 DEM*.
Turistična taksa je 2,10 DEM za odrasle osebe na dan.
17. **KRANJSKA GORA** – Penzon Porentov dom, dvosobne sobe, TWC; cena polpenziona od 31 do 37 DEM na osebo. Popusti za otroke.
18. **RADOVLJICA** – namestitev prikolic v campu ob bazenu z ogrevano vodo. Cena za tri mesece namestitve je 1000 DEM.
19. **PODČETRTEK** – Kontejner za 6 oseb, cena 80 DEM/osebo in za 4 osebe 58 DEM. Termini 2. 8. – 9. 8. in 9. 8. – 16. 8. veliki, mali pa od 19. 7. do 26. 7.
20. **KLUB PALACE PORTOROŽ** - Hotel Neptun , 5 dnevni polpenzion 295 DEM, 7dnevni polpenzion 399 DEM.
– Hotel Mirna , 5 dnevni polpenzion 210 DEM, 7dnevni polpenzion 294 DEM.

** – znižane cene hotelskih uslug za 6%.*

C. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje doma ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.

1. **ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI** preko Muljave in Žužemberka, obisk metliške kleti, naselja Adlešiči, kosilo na poznani kmetiji pri ŠKALOVIH v Cerovcu. Idealno za 45 oseb. Cena 65 DEM na osebo.
2. **KOČEVSKA REKA – Borovec – Trava** – prijazen izlet na nekdaj zaprto območje. Program oblikujemo poželji skupine. Neokrnjena okolica omogoča posebne programe za sindikalne skupine – pikniki in družabna srečanja, lovcem, ribičem, športnikom – kajakašem, rafting. Posebej priporočamo obisk gostišča Travljansko v idilični vasici Trava. Ponudba domačih kulinaričnih dobrot.
3. **KOČEVJE** – MOTEL JEZERO – 7 apartmajev, restavraciji za po 25 oseb, primerno za slavnostne dogodke in zabavo.
4. **DOLINA SOČE** – ogled muzeja v Kobaridu, Dantejevega Pekla, vožnja z ladjo Lucijo, kosilo in zabavni program. Cena 2.700 tolarjev.
5. **BUDIMPEŠTA** Formula 1, 10.8.1996, cena 150 DEM, prevoz, nočitev.

D. ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno– ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 4.350 tolarjev. Tehnična oprema je zagotovljena.

E. NAJEM ALI NAKUP POČITNIŠKE ENOTE

1. Kupimo počitniško naselje v **hrvatski Istri** s cca. 350 ležišči.

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

1. **NEW YORK** – šestdnevni ogled mestnih znamenitosti in za doplačilo Washingtona, West Pointa, Niagarskih slapov itd. Cena 1.499 DEM.
2. **ŠRILANKA** – desetdnevni obisk čudovite dežele, za skupine cena 2.300 DEM.
3. **BUDIMPEŠTA** – FORMULA 1 – odhod iz Ljubljane 10. avgusta, avtobusni prevoz, večerja, nočitev, zajtrk in ogled dirke, cena 150 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob skupni pripravi vašega osebnega programa

I. SEJMI

1. **HANNOVER** – CEBIT–HOME – osebni računalniki, od 28. 8. do 1. 9.
2. **PARIZ** – sejem ženske konfekcije, za mlade, in moška konfekcija. Od 6. do 9. septembra.
3. **FRANKFURT** – Avtomehanika – avtodelavnice, servisi, bencinske črpalke, od 10. do 15. septembra.
4. **KOLN** – Fotokina, 18. do 23. september
5. **HANNOVER** – IAA – vozila za prevoz potnikov in tovora, vozila za posebne namene, od 21. do 29. septembra.
6. **PARIZ** – svetovna avtomobilska razstava, od 3. do 13. oktobra.
7. **ESSEN** – Security, od 8. do 11. oktobra
8. **ŽENEVA** – Ifra, sejem grafike, časopisne in redakcijske tehnike, od 14. do 17. oktobra.
9. **BOLOGNA – SAIE** – gradbeni sejem, od 16. do 20. oktobra 1996.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške; najmanjši znesek stroškov odpovedi je 4.000 tolarjev, pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spreminjajo za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom, nas nujno pokličite.

Pri posebnih akcijah z znižano ceno aranžmajev je potrebno takojšnje 10% plačilo, ki se obravnava kot kavcija, ob odpovedi se znesek ne vrača.

Za dopuste je možno obročno vplačevanje 40, 30, 30%. Celotno plačilo 10 dni pred odhodom na dopust.

Programe v tujini obravnavamo v skladu s splošnimi navodili potovalne agencije, ki je organizator potovanja, in jih gostje prejmejo ob prijavi. Prijava je sprejeta, ko je vplačanih 30% cene aranžmaja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze